

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Endogenní proměnné místního rozvoje - formování
zastupitelstva městské části Praha 1**

Bc. Petra Sodomková

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Sodomková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Endogenní proměnné místního rozvoje – formování zastupitelstva městské části Praha 1

Název anglicky

Endogenous Variables Local Development – the Formation of the City Council of Prague 1

Cíle práce

Práce vychází z obecně sdíleného předpokladu, že představitelé místní politiky tvoří klíčový potenciál místního a regionálního rozvoje. Práce je v tomto kontextu zaměřena na oblast ustanovení lokálního zastupitelstva. Hlavním cílem práce je v této souvislosti posoudit rozhodující zájmy občanů studované municipality a jejich projekci v rámci formování místního politického sboru. Dílčím cílem, který má přispět k naplnění hlavního cíle, je identifikovat klíčové zájmy občanů a dále popsat volební chování místního elektorátu.

Metodika

Diplomová práce bude pojata jako případová studie. Objektem zájmu bude městská část Praha 1. Subjekty studia budou hodnotové zájmy místních obyvatel Prahy 1 a jejich vliv na podobu jejich volebního chování. Hlavním zdrojem dat bude dotazníkové šetření. Využita budou také data sekundárního charakteru, především pak data Českého statistického úřadu (dostupná např. prostřednictvím webu www.volby.cz). Další technikou sběru dat užitou k zajištění potřebné datové základy bude studium dokumentů, jako např. webových stránek a dalších materiálů politických stran, studium zápisů z jednání zastupitelstva, apod.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

volební chování, regionální rozvoj, zastupitelstvo obce, volič, obyvatel, hodnotový postoj

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. – BUBENÍČEK, V. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

LINEK, L. *Zrazení snu? : struktura a dynamika postojů k politickému režimu a jeho institucím a jejich důsledky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-029-2.

UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA, – BLAŽEK, J. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Endogenní proměnné místního rozvoje - formování zastupitelstva městské části Praha 1" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. dubna 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své diplomové práce panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Endogenní proměnné místního rozvoje - formování zastupitelstva městské části Praha 1

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem ustanovování lokálního zastupitelstva a měla by posoudit rozhodující zájmy občanů studované municipality. Cílem je identifikovat klíčové zájmy občanů a popsat jejich volební chování. Teoretická část se zabývá vysvětlením příslušných pojmů a obecnými poznatky, které s danými tématy souvisejí. Diplomová práce je zaměřena na region Praha 1, který je z hlediska komunální politiky popisován.

V empirické části jsou zkoumány voliči Prahy 1 s aktivním volebním právem, resp. jejich volební chování v rámci posledních voleb do zastupitelstva obce, které se konaly na podzim roku 2018. Výzkum proběhl prostřednictvím dotazníkového šetření.

Zjištěná data jsou zpracována a vyhodnocena a na jejich základě jsou prezentovány příslušné závěry.

Klíčová slova: místní rozvoj, obec, zastupitelstvo, volby, volič, participace, volební chování, referendum, MČ Praha 1

Endogenous Variables Local Development - the Formation of the City Council of Prague 1

Abstract

Abstract The thesis' main topic is the process of establishing a local council. It should assess the decisive interests of citizens of the studied municipality. The main goal is to identify the key interests of citizens and describe their electoral behavior. The theoretical part deals with the explanation of the relevant terms and general knowledge related to the topics. Thesis is focused on the Prague 1 region, which is described in terms of municipal policy. In the empirical part, voters of Prague 1 with active voting rights are examined. To be more precise, the main focus was on their electoral behavior during last elections to the municipal council held in the autumn of 2018. The research was carried out by means of a questionnaire survey. The obtained data are processed and evaluated and the conclusions are presented

Keywords: local development, municipality, local council, elections, voter, participation, electoral behavior, referendum, Prague 1

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Endogenní proměnné místního rozvoje.....	14
3.2 Obec.....	15
3.3 Zastupitelstvo obce.....	15
3.4 Volby do zastupitelstev obcí.....	16
3.4.1 Volební systém, volební obvod, vyhlašování voleb a konání voleb.....	17
3.4.2 Aktivní a pasivní volební právo	18
3.4.3 Volební strana, kandidátní listina a registrace kandidátních listin	19
3.4.4 Zásady hlasování.....	19
3.4.5 Způsob hlasování	20
3.4.6 Vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí	21
3.5 Volební chování	21
3.5.1 Teorie voličského rozhodování.....	22
3.5.2 Prostorový kontext volebního chování.....	24
3.5.3 Stranická identifikace českých voličů	28
3.6 Koalice politických stran v komunální politice	30
3.7 Participace.....	32
3.7.1 Politická participace	32
3.7.2 Zneužití pro partikulární zájmy – je to možné?	40
3.8 Místní referendum jako institut přímé demokracie	40
4 Vlastní práce	42
4.1 Městská část Praha 1	42
4.1.1 Historie městské části.....	42
4.1.2 Složení zastupitelstva MČ Praha 1 v letech 2002 – 2016	44
4.1.3 Volební program kandidujících politických stran (volby 2018).....	49
4.1.4 Složení zastupitelstva MČ Praha 1 (po volbách v roce 2018).....	50
4.1.5 Nové vedení na radnici Praha 1	55
4.1.6 Participace na radnici Praha 1 po volbách v roce 2018.....	55
4.1.7 14 měsíců po volbách - vypovězení koaliční smlouvy – nová koalice ve vedení MČ Praha 1	57
4.2 Dotazníkové šetření.....	58

4.2.1	Metodologie výzkumu.....	58
4.2.2	Postup získávání dat.....	59
4.2.3	Získaná data a odpovědi na jednotlivé otázky dotazníkového šetření.....	59
4.2.4	Interpretace výsledků dotazníkového šetření.....	75
5	Diskuze	79
6	Závěr	82
7	Seznam použitých zdrojů	83
7.1	Literatura	83
7.2	Internetové zdroje.....	84
8	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	87
8.1	Seznam obrázků	87
8.2	Seznam tabulek	87
8.3	Seznam grafů	87
9	Přílohy	89

1 Úvod

„Možná se ptáte, o jaké republice sním. Odpovídám: o republice samostatné, svobodné, demokratické, o republice hospodářsky prosperující a zároveň sociálně spravedlivé, zkrátka o republice lidské, která slouží člověku, a proto má naději, že i člověk poslouží jí. O republice všestranně vzdělaných lidí, protože bez nich nelze řešit žádný z našich problémů – lidských, ekonomických, ekologických, sociálních a politických.“

Václav Havel

„Demokracie znamená, že každý občan může říct po vzoru francouzského monarchy: "Stát jsem já." Nebo skromněji: "I já jsem stát."“

Tomáš Garrigue Masaryk

Čím je člověk starší, tím více mu začne záležet na místě, kde se rozhodl žít, založit rodinu, pracovat a trávit svůj volný čas. Obecně lze konstatovat, že dospívá k určitému patriotismu ke své obci. Proto je pro všechny občany důležité, jak se vesnice nebo obec či město rozvíjí. A tím, kdo rozhoduje a v podstatě určuje směr vývoje obce, jsou zvolení zastupitelé, z kterých je následně voleno vedení obce.

Zastupitelé obce jsou voleni v komunálních volbách, aby zastupovali v nejlepší možné míře zájmy občanů obce. A i když se „zatím“ komunální politika netěší takové pozornosti obyvatel, jako např. ta celostátní a komunální politici se nestávají celostátně známí z médií, tyhle volby zkrátka důležité jsou. Ovlivňují totiž kvalitu života v místě bydliště. Ze zvolených členů zastupitelstev pak vychází vedení města či obce. A tím i její budoucí směřování, včetně jejího hospodaření a vývoj obce.

Ruku v ruce v souvislosti s komunálními volbami se velmi často skloňuje pojem participace. Lze sem zařadit i aktivní participaci, zúčastnit se voleb nejen jako volič, ale také jako kandidát. V současné době, obzvláště na malých obcích se stále častěji setkáváme s kandidáty bez politické příslušnosti nebo nezávislími kandidáty. A stávají se úspěšnými kandidáty, kteří získávají mandát zastupitele. V malých obcích je zcela běžné, že většinu kandidátů do zastupitelstva obce známe osobně, jsou to sousedé nebo členové rodiny.

Každý od svých přátel, známých, ale i rodiny někdy slyšel slova, jak by udělal „toto“ jinak, co by změnil, opravil, vybudoval, zkrátka udělal úplně opačně, ale kdo z nás a jakým způsobem se k pozitivnímu rozvoji obce nakonec zapojil? Co je ten podnět či „impuls“, že se jedinec rozhodne nejen pasivně (účast v komunálních volbách), nebo aktivně se podílet na rozvoji své obce (např. členstvím v občanském sdružení) popřípadě přímo kandidovat do zastupitelstva obce? Jakým způsobem se nejčastěji zapojujeme a co jsou pro nás klíčové zájmy? Pro každého obyvatele je prioritní něco jiného.

Dalším důležitým aspektem při formování lokálního zastupitelstva je skutečnost, aby voliči využívali svého práva jít volit, protože právě tím prokáží, že jim není lhostejné, co se ve společnosti děje a zároveň posouvají svou občanskou iniciativu a odpovědnost o kus dále. Na druhou stranu je potřebná i interakce ze strany zvolených zástupců. A zapojení občanů na některých rozhodovacích procesech v rámci dobré správy veřejného majetku je jednou z nich.

A jak se voliči při volbách chovají? Co je nejvíce ovlivňuje při rozhodování, koho kdo bude volit? Jak se rozhodují? Je pro voliče důležitá volební kampaň? Zkoumají voliči podrobně hlavní body volební kampaně? Volí pouze stranu, nebo využívají možnost dát preferenční hlas? Dávají preferenční hlas pouze lidem, které znají osobně? Je pro ně důležité sdělení, jakou profesí se kandidát zabývá? To je několik otázek, na které by tato práce měla najít odpovědi.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Práce vychází z obecně sdíleného předpokladu, že představitelé místní politiky tvoří klíčový potenciál místního a regionálního rozvoje. Práce je v tomto kontextu zaměřena na oblast ustanovení lokálního zastupitelstva. Hlavním cílem práce je v této souvislosti posoudit rozhodující zájmy občanů studované municipality a jejich projekci v rámci formování místního politického sboru. Dílčím cílem, který má přispět k naplnění hlavního cíle, je identifikovat klíčové zájmy občanů a dále popsat volební chování místního elektorátu.

2.2 Metodika

Diplomová práce je pojata jako případová studie, jejímž objektem zájmu je Městská část Praha 1. Nebyla vybrána náhodně, ale především proto, že zde došlo při posledních volbách do zastupitelstev obcí, které se konaly v říjnu 2018, k velmi nečekanému vítězství napoprvé kandidující a v podstatě neznámé strany Praha 1 SOBĚ. Kandidátní listina této politické strany byla složena z kandidátů bez politické příslušnosti. Většina politických stran, které do té doby „vládly“ na radnici Praha 1, se ocitly v nové roli na straně opozice. Nejvíce voličských hlasů získal kandidát a lídr vítězné politické strany Praha 1 SOBĚ, Pavel Čížinský, který se následně stal starostou městské části Praha 1. Známy nebo neznámý politik pro občany Prahy 1.

V první části práce jsou objasněny a popsány důležité pojmy, které s daným tématem souvisí jako obec, zastupitelstvo obce, volby do zastupitelstev obcí, volební chování, participace obyvatel a jsou důležité pro vzájemné propojení a pochopení daného tématu.

Subjektem studia jsou hodnotové zájmy místních obyvatel Prahy 1 a jejich vliv na podobu jejich volebního chování. Základní zdroj dat byl získán z dotazníkového šetření (dotazník je součástí Přílohy 1), které bylo určeno primárně voličům MČ Praha 1 a bylo distribuováno prostřednictvím sociálních sítí a internetu. Hlavní výzkumné otázky byly zaměřeny na způsob rozhodování a způsob hlasování voliče při volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018. Využita byla také data sekundárního charakteru, především pak data Českého statistického úřadu (dostupná např. prostřednictvím webu

www.volby.cz). Další technikou sběru dat užitou k zajištění potřebné datové základy bylo studium dokumentů, jako např. webových stránek a dalších materiálů politických stran, studium zápisů z jednání zastupitelstva, legislativních dokumentů apod.

Prostřednictvím šetření a dohledávání dokumentů bylo také zjišťováno, zda vedení radnice Praha 1 zapojuje své občany do rozhodovacích procesů, a které kroky k participaci obyvatel učinila.

Ke komparaci a analýze byly použity tabulky a grafy, ve kterých jsou promítnuty získané údaje jak z dotazníkového šetření, tak z vyhledaných dokumentů.

Práce by měla ukázat, jak se občané a v tomto případě voliči městské části Praha 1, rozhodují na lokální úrovni, koho volí, do jaké míry jsou ovlivňováni volební kampaní nebo osobní znalostí kandidátů. Zda jsou aktivní při hledání informací o kandidátech na posty zastupitelů, nebo spíše spoléhají na informace o kandidátech, které se k nim „donesou“, zda se zajímají o dění v obci, na radnici a zda sledují své volené kandidáty i po volbách (jestli dodržují sliby voličům apod.).

Závěr diplomové práce je věnován rekapitulaci závěrů získaných z dotazníkového šetření, zobecnění těchto závěrů a zhodnocení voličského chování obyvatel městské části Praha 1.

3 Teoretická východiska

3.1 Endogenní proměnné místního rozvoje

Regionální rozvoj je obecně vymezován jako soubor procesů, které probíhají uvnitř regionů, a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu. (Regionální vývoj v České republice, 2005)

Obvykle se zlepšení týká kvantitativních a kvalitativních charakteristik dané oblasti či regionu. Toto zlepšení by mělo být žádoucím, pozitivním a chtěným jevem v souladu s představami příjemců rozvoje (obyvatel regionu), ale také společnosti jako celku. V podmínkách demokratického státu k němu dochází prostřednictvím voleb, kdy občané mají možnost rozhodovat mezi vizemi a směry rozvoje, které jsou jim předkládány politickými stranami a jejich představiteli. Volební programy politických stran mohou být považovány za zjednodušené alternativní koncepce rozvoje daného regionu.

Podpora endogenního rozvoje započala až v 70. letech 20. století. Tento přístup je založen na vypracování cíle, strategie a opatření. Tyto cíle musí brát v úvahu existující složení a potenciál regionu. V 80. letech se začínají objevovat různé přístupy a koncepty, pro které je charakteristický regionální rozvoj a ten spoléhá na vnitřní integraci a na ekologicky nezávadné využití vnitřního potenciálu regionu. Přístupy, které podporují větší nezávislost regionů, můžeme znát pod pojmy jako regionální politika, regionální seberealizace nebo např. autonomní regionální rozvoj. (Skokan, 2004) Hlavním řídicím místem endogenního regionálního rozvoje není centrum, ale vybraná lokalita, která se vyznačuje charakteristickými, historickými, kulturními a institucionálními znaky. Pod pojmem lokalita si také můžeme představit jakousi síť sociálních vztahů, kde usměrňování společnosti ovlivňují, jak lokální, tak veřejné instituce. Základní princip endogenních procesů je spojení iniciativ a procedur nejen shora, ale také od aktérů zdola. (Majerová, 2011)

Skokan (2004) uvádí, že většina evropských oblastí tvoří své bohatství a prosperitu za pomoci obyvatel regionu, jako jsou podnikatelé v malých a středních firmách. V současné době se stále častěji uplatňují faktory jako je technický pokrok, za prostřednictvím inovací a schopnosti se učit, nebo lidský kapitál či podnikatelé. Mimo jiné píše o ekonomickém rozvoji, které považuje za lokální jev s institucionální podporou. Můžeme tedy říct, že endogenní rozvoj je tvořen z vnitřních potenciálů místních

aktérů, a to při využití všech dostupných zdrojů. Nicméně tento rozvoj by nemohl existovat bez podpory vnějších zdrojů a exogenního rozvoje. (Majerová, 2011) Podpora vnější je pak tvořena vládou, která má za úkol vytvářet prostředí napomáhající inovačním či podnikatelským aktivitám v regionálních ekonomikách. (Skokan, 2004)

3.2 Obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce, je také veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem (Zákon o obcích, 2000)

3.3 Zastupitelstvo obce

Obec jako veřejnoprávní korporace může navenek jednat jen prostřednictvím svých orgánů (zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce), resp. funkcionářů - fyzických osob. (Balík, 2009)

„Zastupitelstvo obce je základním orgánem obecní samosprávy, protože o jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách“. (Čmejrek, 2010, s. 39)

Počet členů zastupitelstva upravuje zákon o obcích na základě počtu obyvatel (údaje k 31.12. dle ČSÚ) a daný počet příštích volených zastupitelů stanovuje na svém jednání současné zastupitelstvo, dle zákona o obcích.

Tab. č. 1 Počty volených zastupitelů dle počtu obyvatel

počet obyvatel	počet zastupitelů
do 500	5 - 15 členů
500 - 3000	7 - 15 členů
3000 - 10000	11 - 25 členů
10000 - 50000	15 - 35 členů
50000 - 150000	25 - 45 členů
nad 150000	35 - 55 členů

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona o obcích

Počet členů zastupitelstva hlavního města Prahy a jejích městských částí je odlišný, upravuje ho zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Zastupitel získává mandát okamžikem zvolení, zároveň musí na prvním ustanovujícím zastupitelstvu složit slib. Důležitým prvkem zastupitelské demokracie je tzv. reprezentativní mandát, jehož podstatou je fakt, že zvolený reprezentant voličů – zastupitel není vázán žádnými příkazy, pokyny či nařízeními a je dokonce povinen hlasovat a svůj mandát vykonávat pouze podle svého vědomí. Záleží tedy v podstatě na zvoleném zastupiteli, zda bude hájit zájmy voličů a zda splní sliby, ke kterým se např. během volební kampaně nebo volební agitace zavázal.

Zastupitel má tři základní práva a to právo předkládat návrhy zastupitelstvu obce, radě obce, výborům zastupitelstva a komisím rady, právo interpelace a právo na informace, avšak ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce.

Mezi povinnosti zastupitele patří povinnost zúčastňovat se zasedání zastupitelstva a vyvarovat se střetu zájmů. (Čmejrek, 2010)

Zastupitelstvo obce je vrcholným orgánem obce v samostatné působnosti. Mezi nejdůležitější pravomoci patří: schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet a závěrečná účet obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny, vydávat obecně závazné vyhlášky obce, rozhodovat o vyhlášení místního referenda, navrhopvat změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí, zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce, volit starostu, místostarostu/y a další členy rady a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady, zřizovat a rušit obecní policii, udělovat a odnímat čestné občanství a ceny obce aj. (Zákon o obcích, 2000)

3.4 Volby do zastupitelstev obcí

„K základním pilířům zastupitelské demokracie patří pravidelně pořádané svobodné volby“. (Čmejrek, 2010, s. 51) Jejich výsledky můžeme brát jako odraz spokojenosti voličů – občanů jak zjistit jejich priority a požadavky a zároveň i spokojenost s dosavadním obsazením radnice.

Volby do zastupitelstev obcí jsou zakotveny ve čl. 102 Ústavy České republiky. Odstavec 1 čl. 102 uvádí, že *„členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva“.* (zákon č. 1/1993 Sb.)

Princip tajného hlasování znamená, že nesmí být možné spojit voliče s odevzdaným hlasem a je tedy garantem svobodné volby voliče a v některých případech ho může chránit před případným tlakem ze svého okolí (rodiny, přátel, nadřízených aj.).

Princip všeobecnosti stanovuje, že právo volit by měli mít v zásadě všichni bez ohledu na rasu, původ, náboženské vyznání, pohlaví, sociální původ nebo jiné postavení, avšak v tomto případě zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákona o volbách“ přímo uvádí, kdo má právo volit (podrobněji bude uvedeno v dalších kapitolách).

Princip rovnosti, nebo-li rovného volebního práva, znamená, že každý hlas má stejnou váhu, že neexistují voliči, kteří mají „významnější“ hlas. Zásada přímosti stanovuje, že volba je přímo prováděná voličem, který žádným způsobem nemůže převést své volební právo na jinou osobu (např. zastoupením, které je v některých zemích již zcela běžné – Belgie, Nizozemí).

3.4.1 Volební systém, volební obvod, vyhlásování voleb a konání voleb

Volební systém je konkrétní způsob volby voliče a postup přepočtu získaných hlasů na mandáty. V České republice se používá většinový volební systém, v jehož rámci se vítězem stává pouze jeden kandidát, který zastupuje své voliče v daném obvodu (volba zástupců do Senátu Parlamentu ČR a od roku 2013 také přímá volba prezidenta republiky). Druhým používaným systémem je poměrný volební systém, na jehož základě politický subjekt získá určitý počet hlasů, které jsou podle dané metodiky (v ČR se používá pro tento druh voleb d'Hontova metoda, která pracuje s posloupností dělitelů) přepočteny na počet volených mandátů (volby do Poslanecké sněmovny ČR, volby do obecních a krajských zastupitelstev a voleb do Evropského parlamentu). Volby do zastupitelstva obce se tedy konají podle zásad poměrného zastoupení. Volební strany by měly být ve zvoleném zastupitelstvu zastoupeny poměrně. Obecně můžeme tento systém považovat za velmi spravedlivý, protože šanci na úspěch mají i menší politické strany. Tato schopnost je natolik rozvinutá, že musí být zároveň i tlumena, aby se do zastupitelského orgánu nedostalo příliš mnoho politických subjektů. Z tohoto důvodu se při uplatňování principu poměrného zastoupení při volbách do zastupitelstev obcí zavádí pro vstup do voleného orgánu umělý práh, tzv. volební klauzule. Ta je nastavena na získání 5 % hlasů, u obecních

voleb se může volební klauzule snižovat v zájmu zachování politické soutěže a dále se ještě přepočítává podle počtu míst na kandidátní listině. (Čmejrek, 2010)

Obec tvoří jeden volební obvod, avšak v pravomoci zastupitelstva obce je i možnost vytvoření více volebních obvodů. Zákon o volbách v ustanovení § 27 upravuje, za jakých podmínek mohou být vytvořeny tyto volební obvody.

Řádné volby do zastupitelstev obcí vyhlašuje, nestanoví-li zákon jinak, prezident republiky a to nejpozději 90 dní před jejich konáním, kdy dnem vyhlášení voleb se považuje den, kdy byla rozeslána částka Sbírky zákonů, ve které je vyhlášení voleb uvedeno. Funkční období zastupitelstev obcí je stejné jako zastupitelstev krajů a to čtyři roky. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

3.4.2 Aktivní a pasivní volební právo

Aktivní volební právo znamená právo volit a pasivní volební právo znamená právo být volen.

Právo volit do zastupitelstva obce, města nebo hlavního města Prahy má občan obce za předpokladu, že jde o státního občana České republiky, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, alespoň druhý den voleb, dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci, městě nebo v hlavním městě Praze přihlášen k trvalému pobytu a státní občan jiného státu, který v den voleb, dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci, městě nebo hlavním městě Praze přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv (v tomto případě se jedná o členské země Evropské unie) (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001).

Zároveň volič, který není občanem ČR, aby mohl volit při volbách do zastupitelstev obcí, musí splnit další podmínky stanovené zákonem a to požádat (pokud již není zapsán z předchozích voleb) o zapsání do dodatku stálého seznamu voličů, který vede příslušný obecní úřad.

K překážkám výkonu volebního práva patří zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody (při komunálních volbách se volí zastupitelé dle trvalého pobytu, proto není možné, jako např. u voleb do Poslanecké sněmovny parlamentu ČR volit na voličský průkaz, popř. se nechat zanést do zvláštního seznamu voličů), omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva (příslušný soud

průběžně zasílá rozhodnutí o omezení aktivního či pasivního volebního práva příslušnému úřadu, který vede stálý seznam voličů), zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu nebo výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

Pasivní volební právo, nebo-li právo být volen, má každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva (omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody či omezení svéprávnosti k výkonu pasivního volebního práva) a který je v den voleb v tomto městském obvodu nebo městské části přihlášen k trvalému pobytu. Oproti volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR není zde kandidatura omezena věkovou hranicí (je nutno dosáhnout pouze věkové hranice pro aktivní volební právo – 18 let). Zároveň mohou pasivní volební právo uplatnit i občané jiného státu, jimiž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je ČR vázána – jedná se o členské země EU.

3.4.3 Volební strana, kandidátní listina a registrace kandidátních listin

Volební stranou podle zákona o volbách mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů s tím, že politická strana a politické hnutí může být součástí pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce, a jsou-li vytvořeny volební obvody, pouze v jednom volebním obvodu. Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí volební strana ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími její kandidaturu. Potřebný počet podpisů je dán počtem obyvatel. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

3.4.4 Zásady hlasování

Každý volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné. Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svou totožnost a státní občanství ČR, popř. státní občanství státu, jehož občané jsou oprávněni volit na území ČR. Po záznamu ve výpisu ze seznamu voličů obdrží volič od okrskové volební komise úřední obálku (na žádost voliče mu může okrsková volební komise vydat hlasovací lístek). V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků

nesmí být nikdo přítomen. Volič, který nemůže sám upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu nebo proto, že nemůže číst nebo psát, si může vzít s sebou do prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků jiného voliče, nikoli však člena okrskové volební komise, aby za něj hlasovací lístek upravil a vložil do úřední obálky. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

3.4.5 Způsob hlasování

V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků volič může hlasovací lístek upravit dvěma způsoby: prvním způsobem je označit křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce před názvem volební strany pouze jednu volební stranu. Tím je dán hlas kandidátům této volební strany v pořadí dle hlasovacího lístku v počtu, kolik činí počet členů zastupitelstva obce, který má být v obci volen. Pokud by byla označena tímto způsobem více než jedna volební strana, byl by takový hlas neplatný. Druhý způsob hlasování je označit v rámečcích před jmény kandidátů křížkem toho kandidáta, pro kterého volič hlasuje, a to z kterékoli volební strany, nejvýše však tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno. Počet členů zastupitelstva, který má být v obci zvolen, je vždy uveden v záhlaví hlasovacího lístku.

Pokud by bylo označeno tímto způsobem více kandidátů, než je stanovený počet, byl by takový hlas neplatný. Kromě toho lze oba způsoby, popsané v předchozích bodech, kombinovat, a to tak, že lze označit křížkem jednu volební stranu a dále v rámečku před jménem kandidáta další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. V tomto případě je dán hlas jednotlivě označeným kandidátům. Z označené volební strany je dán hlas podle pořadí na hlasovacím lístku pouze tolika kandidátům, kolik zbývá do počtu volených členů zastupitelstva obce. Pokud má být voleno např. jedenáct členů zastupitelstva a je označena volební strana s jedenácti kandidáty a kromě toho pět kandidátů individuálně ze sloupců dalších volebních stran, je dáno označené volební straně šest hlasů, a to pro kandidáty na prvních šesti místech. Pokud by byla tímto způsobem označena více než jedna volební strana nebo více kandidátů, než je stanovený počet, byl by takový hlas neplatný. Po úpravě vloží volič hlasovací lístek do úřední obálky. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

Pokud volič neoznačí na hlasovacím lístku ani volební stranu, ani žádného kandidáta, hlasovací lístek nevloží do úřední obálky, hlasovací lístek přetrhne nebo vloží do úřední obálky několik hlasovacích lístků do téhož zastupitelstva, je jeho hlas neplatný. Po opuštění prostoru určeného pro úpravu hlasovacího lístku hlasuje volič tak, že úřední obálku vloží před okrskovou volební komisí do volební schránky. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

3.4.6 Vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí

Registrační úřad vyhlásí výsledky voleb zveřejněním zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce na úřední desce registračního úřadu bezodkladně po jeho odsouhlasení a podepsání. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

Státní volební komise vyhláší a uveřejňuje celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí sdělením ve Sbírce zákonů. (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001)

3.5 Volební chování

Volební chování je širokou oblastí výzkumu politických věd, která objasňuje vztahy mezi voličstvem a politickými stranami ve volbách. První teorie volebního chování se objevily již ve 20. letech 20. století. Za ideálního demokratického voliče byl tehdy považován fluktuující volič, tedy volič, který mimo jiné je dobře informován a podle toho mění svůj názor. V současné době však výzkumy potvrzují spíše vliv třídy, vzdělanostního stupně, sociálních a jiných postojů na volební chování. (Novotný, 2009)

Heywood (2004) přisuzuje růst vědeckého zájmu o volební chování k pokroku v behaviorální politologii. Volby, jako nejrozšířenější a nejsnáze kvalifikovatelná forma politického chování se dostaly do centra pozornosti uživatelů nových technik a statistik. V době kulminace (vyvrcholení) behaviorální revoluce se mělo za to, že volby jsou klíčem, který obrazně řečeno otevírá všechna tajemství politického systému. Tyto teze se nenaplnily, ale vědeckému studiu volebního chování patří v politologii stále přední místo.

Volební chování se utváří jak krátkodobými tak i dlouhodobými vlivy. Mezi dlouhodobé vlivy patří především socio-politické štěpení, které je v každé společnosti

a době přítomno v jiné podobě. Může jím být rozdílná životní úroveň, nebo systém hodnot. Krátkodobé vlivy jsou příznačné pro konkrétní volby a neumožňují vyvozovat závěry a hypotézy o vzorcích volebního chování vůbec. Mezi hlavní krátkodobý vliv můžeme mimo jiné zařadit stav ekonomiky státu prováděnou současnou vládou, jejíž oblíbenost zpravidla závisí na ekonomických proměnných, do kterých můžeme zařadit inflaci, nezaměstnanost či příjmovou stranu státního rozpočtu. Dalším krátkodobým vlivem je osobnost stranického lídra a jeho „rating“ ze strany veřejnosti. To je v současné době velmi významné, protože vůdce strany je v médiích označován či prezentován jako „značka“ politické strany. Společně k nim v dnešní době můžeme zařadit i moderní teorie – moderní technika (televize, rádio, internet). Díky jejich širokému rozsahu uživatelů je možné oslovit mnoho příjemců současně a tvořit názory, které následně přejímají celé masy obyvatel. (Heywood, 2004). V současné době musíme zmínit i používání sociálních sítí, které určitě mohou mít vliv na volební chování voličů.

3.5.1 Teorie voličského rozhodování

Do teorie – modely voličského rozhodování zařazujeme: model identifikace s politickou stranou, sociologický model, model racionální volby a model dominantní ideologie.

Jedná se o modely, které zdůrazňují význam identifikace s politickou stranou a navyklých náklonností, modely, které vycházejí z racionálního rozhodování a kalkulací s osobními zájmy a modely, které naznačují, že individuální rozhodnutí jsou utvářena ideologickou manipulací a kontrolou. (Heywood, 2004)

Model identifikace s politickou stranou

Model identifikace s politickou stranou vychází z „psychologického pouta“, který voliče váže k politické straně, kterou dlouhodobě podporuje a pokládá ji za „svou“. Volba je tedy projevem jeho stranicství, nikoliv výsledkem kalkulace ovlivněné faktory jako je osobnost, volební kampaň, konkrétní politické kroky či programy. Tento model klade velký důraz na politickou socializaci v raném věku a v rodině spatřuje nejsilnější nástroj, jehož prostřednictvím se vytváří stranická loajalita. (Heywood, 2004)

Sociologický model

Sociologický model dává volební chování do souvislosti s členstvím v určité sociální skupině, což znamená, že voliči mají tendenci hlasovat tak, jak to odpovídá jejich ekonomickému a sociálnímu postavení skupiny, do které patří. Psychologická svázanost s politickou stranou zde není pojata jako rezultat působení rodiny, ale jako důsledek již zmiňovaných sociálních vazeb na skupiny např. etnicita, náboženství, region, gender. (Heywood, 2004)

Model racionální volby

Model racionální volby je více zaměřen na jednotlivce oproti jeho rodinným vazbám či zařazení do sociálních skupin. Rozhodnutí voliče je chápáno jako naprosto racionální akt a to z toho důvodu, že o jednotlivých voličích se má za to, že o tom, kterou stranu podpoří, se rozhodují na základě čistě osobního zájmu. Neprojevují se zde žádné širší vazby ani citová pouta, volbu volič považuje za prostředek, pomocí něhož se snaží dosáhnout svého vytyčeného cíle (Heywood, 2004). Volič často dává na mínění jiných lidí a na informace, které získal např. z konverzace s jinými voliči, nebo z médií a v dnešní době i ze sociálních sítí. V tomto kontextu by bylo možné brát voliče jako spotřebitele, který se rozhoduje, jaká nabídka pro něj bude nejvýhodnější a v tomto smyslu mohou politické strany na tyto voliče působit např. prostřednictvím volební kampaně – hlasování podle konkrétních témat.

Model dominantní ideologie

Model dominantní ideologie se často soustřeďuje na to, nakolik je individuální rozhodnutí utvářeno procesem ideologické manipulace a ideologického ovládní. Může se nám zdát, že tyto teorie se podobají sociologickému modelu, protože člověk – volič se rozhoduje s odrazem na své postavení v rámci sociální hierarchie, avšak od sociologického modelu se liší důrazem na to, že způsob jakým skupiny či jednotlivci své postavení vykládají, závisí na tom, jak jim byly skutečnosti prezentovány školou, vládou, v médiích. (Heywood, 2004)

Cabada (2007) uvádí, že volební chování lze zkoumat ve dvou rovinách, jednak individuálně a agregovaně, ale je nutné, aby volební chování bylo zkoumáno dlouhodobě, během několika voleb. Mezi individuální volebních chování řadí tři typy. Prvním typem

je hlas názoru, který považuje za druh voličského hlasu, který je výsledkem racionálního výběru z různých politických nabídek, a klíčové jsou při něm dva faktory: masmédiá, která jsou komunikačním kanálem a růst úrovně vzdělání, druhým typem je hlas sounáležitosti, který považuje za výraz stálosti a je tedy pocitem vlastní identifikace, a poslední je hlas výměny, v jehož rámci předpokládá existenci silného pouta mezi voličem a voleným, kterým je v tomto případě konkrétní kandidát a je ztělesněním okamžitého a personalizovaného kontaktu voličů s kandidáty. Do agregovaného volebního chování zařazuje tři základní typy: u prvního typu uvádí stabilní stranickou loajalitu, která je charakteristická pro neměnnost, volič hlasuje pravidelně pro stejné politické uskupení, jako druhý typ uvádí přesun volební podpory (změna stranické loajality) – k té dochází např. z důvodu přeměn sociální báze tradiční podpory politické straně, kterou lze dále dělit na kritickou a postupnou, a třetím typem definuje zánik stranické loajality, který je fenomén charakteristický odvrácením se voličů od politických stran. Na jejich místo se dostávají jiné politické nebo sociální organizace jako zájmové skupiny občanská hnutí atd., které jsou voliči považovány za efektivnější ve vytváření vazeb mezi občany a politickou mocí.

Je zde třeba také zmínit i otázku taktického hlasování, které probíhá nikoliv podle preferencí voliče, ale podle aktuálního politického stavu. Taktické hlasování se především uplatňuje ve většinových volebních systémech s cílem ovlivnit přerozdělení mandátů, nebo ovlivnit podobu budoucí vlády nebo tzv. protestní hlasování. Protestní hlasování má často podobu hlasování proti nejsilnějším stranám, opakem je upřímné hlasování, kdy volič volí podle svých preferencí a uplatňuje se především v proporčních volebních systémech, ale také v prvním kole dvoukolového většinového volebního systému.

3.5.2 Prostorový kontext volebního chování

Politické orientace jedince se nevytváří bez souvislosti s prostředím, v němž daný jedinec žije. Pokud se tedy snažíme vysvětlit či pochopit, proč jsou politické orientace těch či oněch lidí takové, jaké jsou, nestačí nám pouze informace, která charakterizuje respondenta jako izolovaného jedince, ale musíme se zajímat i o kontext, v němž žije. (Kostecký, 2004)

Volební chování tedy ovlivňuje i tzv. prostorový kontext volebního chování tzn., jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů. Bernard a Kostecký (2014)

jsou toho názoru, že pojem „kontext“ života každého člověka je formován různorodými prostředími, v nichž se pohybuje a je jejich součástí. Můžeme tedy rozlišit dva typy kontextu a to rodinu (vliv vycházející z teorie politické socializace) a sociální třídu (teorie ovlivněná sociologickými analýzami sociální struktury). Ovšem ani rodina ani sociální třída nejsou nebo nemusí být teritoriálně vymezené. V tomto případě budeme nahlížet na prostorový kontext jako na bydliště voliče, ve kterém tráví podstatnou část svého času, navazuje zde vztahy a zároveň i vstupuje do interakce s ostatními občany a během jejich vzájemné komunikace se mohou formovat politické postoje. Vliv prostorového kontextu ovšem nespočívá pouze v ovlivňování voličů prostřednictvím jeho vazeb, ale i řadou politicky relevantních jevů a událostí, které ovlivňují volební rozhodování a jsou také prostorově vázaní (ke konkrétnímu místu, kandidáti mají někde své bydliště, volební kampaně probíhají rozdílně aj.).

Působení fyzickogeografického prostředí na volební chování

Pokud se liší objektivní charakteristiky fyzickogeografického prostředí (neboli krajinná nebo geografická sféra), v němž občané žijí, je pravděpodobné, že v reakci na tyto odlišnosti se mohou lišit zájmy, ale i potřeby či postoje lidí a jejich politické chování. Příkladem může být vesnice v horské oblasti s chladnějším podnebím, kde náklady na vytápění představují poměrně větší podíl nákladů na domácnost, než mohou mít lidé, žijící v teplejším pásmu a zde rozcházející se názory na podporu státu v rámci obnovitelných zdrojů energie i za cenu zvýšení cen energie na trhu.

Vliv působení sociálněgeografického prostředí

Typickým rysem prostorové organizace společnosti je její krajní nerovnoměrnost, pro kterou je zcela typická koncentrace bohatství, moci a silných ekonomických subjektů do poměrně prostorově omezených center. Tyto rysy mají za následek, že se sociálně ekonomické podmínky v různých regionech liší a také se liší sociálně-ekonomická skladba obyvatel. (Bernard, 2014)

Ekonomické příležitosti v regionu

U tohoto modelu se jako příčina, která ovlivňuje postoj voličů, přisuzuje ekonomické situaci v regionu, jejíž následek vyplývá v politický názor a následné voličské chování.

(Bernard, Kostecký, 2014). Kostecký a Čermák (2004) poukázali na skutečnost, že v České republice v regionech s vysokou nezaměstnaností je například významněji rozšířeno přesvědčení o tom, že o zajištění pracovních příležitostí se má postarat stát, a to i mezi lidmi, kteří sami nezaměstnaností ohroženi nejsou. Dominantním kauzálním mechanismem pak je teorií racionální volby předpokládaná snaha o maximalizaci individuálního užítku. Můžeme tedy shrnout, že každé místo, ve kterém lidé žijí, dává zažít specifickou zkušenost, která formuje jejich politické postoje (ovlivňuje nejen volební rozhodování dospělých voličů, ale i chování politických stran a dalších aktérů politického života). (Bernard, 2014)

Vliv sociální skladby regionu

„Vliv sociální skladby bezprostředního okolí jedincova bydliště zprostředkovaný kompozicí jeho sociálních sítí je někdy ztotožňován s termínem „sousedský efekt“, i když přesně vzato sousedský efekt může zahrnovat i další vlivy sousedství, nejen efekt přímých interakcí skrze komunikaci mezi lidmi žijícími ve stejném sousedství. Participace na lokálních a regionálních interakcích, ať už neformálních, nebo organizovaných, každopádně vystavuje každého jedince působení vlivu politického přesvědčení ostatních obyvatel lokality/regionu“. (Bernard, Kostecký, 2014, s. 13-14). Zároveň stojí na dvou předpokladech, a to za prvé, že sociální sítě voličů mají do jisté míry místní charakter, a zadruhé, že komunikace na těchto sítích má vliv na politické preference. (Bernard, 2014)

Vliv politických stran vůči regionu

Bernard a Kostecký (2014) uvádějí, že vliv na volební chování mohou mít i různé aktivity politických stran a hnutí vůči regionu, které mohou mít několik forem. Jednou z nich je míra aktivity lokálních stranických organizací, další je podoba a intenzita lokálních politických kampaní a poslední jsou charakteristiky kandidátů, kteří danou politickou stranu v regionu reprezentují. Politické strany jsou územně organizované a jejich činnost se liší např. v počtu lokálních organizací, v prostoru kde působí.

Dalším důležitým faktorem je volební kampaň, která bývá v různých regionech odlišná, volební kampaně bývají strategicky zaměřené na daný region. Je zcela běžné, že v okrscích s celkově intenzivnější kampaní je zároveň i celkově vyšší volební účast.

Politické strany ovlivňují výsledky v různých regionech rovněž tím, jakými kandidáty jsou v nich reprezentovány. Jak ukazují četné empirické studie, voliči ve svém rozhodování stále považují za velmi podstatné, jakého kandidáta volí, a proto se také čím dál častěji zaměřují spíše na výběr kandidátů než stran. (Bernard, 2014)

Cabada (2007) se domnívá, že volební výsledek není utvářen pouze na základě střetu nabídky politických stran a individuálního rozhodnutí voliče, ale je důsledkem vzájemného ovlivňování právě mezi voliči a politickými subjekty. Volební chování je tedy rozsáhlou oblastí výzkumu politických věd, která vysvětluje vztahy mezi voličstvem a politickými stranami ve volbách. Cílem tohoto výzkumu je charakteristika voličstva, na základě které pak politické strany formulují či upravují svou nabídku formou volebního programu.

Tab. č. 2 Regionální kontext jako příčina specifického volebního chování a zprostředkující faktory

příčiny		zprostředkující faktory	mechanismy
fyzické podmínky regionu	→	specifické zájmy a potřeby obyvatel	maximalizace užítku
šance a příležitosti v regionu	↙ ↘	specifické zájmy a potřeby obyvatel lokálně specifická politická socializace	maximalizace užítku selektivní informovanost, tvorba hodnot a norem
sociální skladba regionu	↙ ↘ ↘	struktura sociálních sítí voličů a interakce v nich pozorování politických preferencí lokálně specifická politická socializace	konformita, názorové vůdcovství, selektivní informovanost konformita, názorové vůdcovství, selektivní informovanost selektivní informovanost, tvorba hodnot a norem
aktivity politických stran vůči regionu:			
<i>kampaně a aktivity lokálních stranických organizací</i>			selektivní informovanost, názorové vůdcovství
<i>významní kandidáti v regionu</i>			maximalizace užítku, selektivní informovanost
<i>regionální kandidáti</i>			maximalizace užítku, selektivní informovanost

Zdroj: vlastní zpracování

Volební kampaň prostřednictvím sociální sítě

V dnešní době jsou obrovským fenoménem sociální sítě, jejichž prostřednictvím mohou politické strany představovat a obhajovat svůj volební program, seznamovat potencionální voliče s kandidáty, informovat o různých akcích, mítincích apod. Mezi velké výhody sociálních sítí můžeme zařadit veřejné debaty na politická témata, zpětnou vazbu voličů a v neposlední řadě nízké náklady na propagaci volební kampaně.

„Ukazuje se, že v případě voleb do zastupitelských sborů na lokální popř. regionální úrovni ovlivňují tyto faktory povahu volebního chování závažněji než podoba sociální struktury. Místní podmínky jsou považovány za nejdůležitější faktor formující politickou orientaci voličů. Především proto, se výzkum politických preferencí v této souvislosti soustředí na místně specifické podmínky, voliče a jeho úlohu ve společnosti, vztahy mezi různými skupinami voličů apod.“ (Kopřiva, 2009, s. 46).

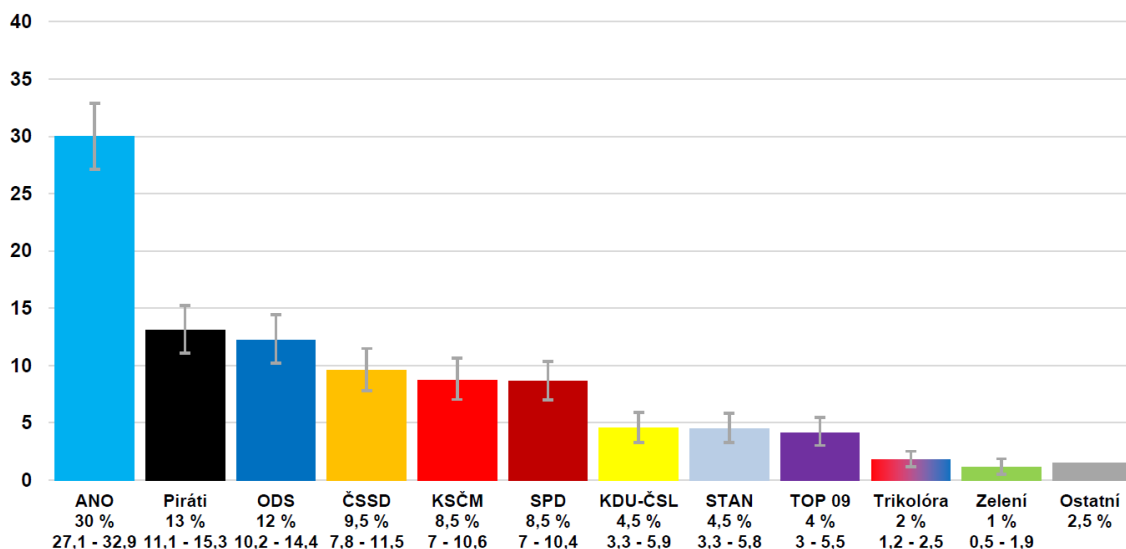
3.5.3 Stranická identifikace českých voličů

Jedním z klíčových indikátorů politických nálad ve veřejném mínění jsou stranické preference. Je neoddiskutovatelné, že politické strany představují kromě zákonodárných sborů a vlády hlavní strukturální složku politického systému a vytvářejí jeho institucionální a vztahové prostředí, které se od ostatních typů společenských asociací občanů odlišují zejména tím, že usilují o volební podporu veřejnosti. Systém politických stran se formoval několik let, než se alespoň rámcově usadil a ve srovnání s většinou postkomunistických zemí se stabilizoval do podoby blízké většině západoevropských států, tzn., že strany se vcelku jasně vymezily na ose levice – pravice. (Červenka, Kunštát, 2006)

Pro volební model jsou využity údaje získané Sociologickým ústavem AV ČR – Centrum pro výzkum veřejného mínění s údaji k září roku 2019 s odpovědi respondentů „pokud by se v září 2019 konaly volby do Poslanecké sněmovny ČR“. Tento model je konstruován z naměřených údajů na základě otázek na volební účast, volbu strany a jistotu volby, stranické preference a zohledňuje i váhání respondentů mezi více stranami. V současné době roli jednoznačného lídra na politickém trhu má ANO 2011 (30 %).

Na druhém místě šetření se umístili Piráti s 13 %, v těsném závěsu ODS s 12%, ČSSD 9,5%, KSČM 8,5%. Ostatní strany by nepřekročily 5% volební klauzuli.

Obr. č. 1 Volební model v září 2019 v (%)

Pozn.: V grafu jsou uvedeny pouze politické strany, jejichž podpora ve volebním modelu dosahuje alespoň 1 %, strany s nižší podporou jsou zahrnuty do kategorie „Ostatní“. S výjimkou jednotek respondentů, kteří uvedli strany a hnutí Svobodní, SPOZ, DSSS, ODA, Moravané, Vojte Pravý blok a REALISTÉ nebyl žádný další politický subjekt jmenován.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 7. – 17. 9. 2019, do modelu vstupuje 698 respondentů starších 18 let, osobní rozhovor, data vážená koeficientem volební účasti a jistoty volby strany.

Zdroj: Tisková zpráva – volební model v září 2019 – 02.10.2019

Zde je však nutné podotknout, že volební výsledky, potažmo volební šetření na celorepublikové úrovni by bylo ve většině případů oproti volbám do zastupitelstev obcí rozdílné, už z toho důvodu, že v obcích na lokální úrovni politického rozhodování mohou vznikat koalice a spojení, jež jsou na národní úrovni prakticky nemyslitelné.

Doplňujícím údajem jsou stranické preference, které nám přibližují rozložení „sympatií“ k politickým stranám a nemůžeme je zaměňovat s volebním modelem, popř. předpovědí volebního chování. Je nutno brát zřetel na to, že do vzorku je zahrnuta i necelá třetina populace, která k žádné politické straně neinklinuje. Stranické preference vycházejí z otázky: „Pokud byste k volbám šel, kterou stranu byste volil?“ a je položena všem respondentům, kteří nevyklučují účast u voleb. (CVVM – volební model v září 2019)

Tab. č. 3 Rozložení sympatií k politickým stranám

ANO	Piráti	ODS	ČSSD	SPD	KSČM	KDU- ČSL	TOP 09	STAN	Trikolóra	Zelení	Svobodní	Jiná strana	Neví / ostatní výroky	Rozhodně nepůjde k volbám / žádná strana
19,5	9,5	8,5	6,5	5,5	5,5	3	2,5	2,5	1	0,5	0,5	0,5	5,5	29

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 7 - 17. 9. 2019, 1000 respondentů starších 18 let, osobní rozhovor.

Zdroj: (CVVM – volební model v září 2019)

3.6 Koalice politických stran v komunální politice

Každá politická strana, která při volbách kandiduje, kandiduje z důvodu posílení politického vlivu. Toho dosahuje účastí na moci výkonné, kterou na obecní úrovni představuje rada města. V dnešní době je spíše raritou, že by jedna politická strana získala při volbách většinu mandátů a proto vznikají koalice.

Koalice je označení pro spojení minimálně dvou politických stran a na komunální úrovni za účelem zajištění většiny zastupitelských mandátů, které umožňují obsazení důležitých postů jako je post starosty, místostarosty a radních obce, ale také ke schvalování koaličních návrhů. (Cabada, 2006)

Složení koalice vychází z tradic různých politických systémů a rozlišujeme zde dvě odlišné teorie. Tou první je americká tradice, spojená s W.H.Rikerem, a je postavena na základech teorie racionality a her. S aktéry pracuje jako s unitárními jednotkami, které se při jejich vyjednávání chovají tak, že neovlivňují žádnou z přítomných stran do té míry, do kdy by bylo nutné tento aspekt zohlednit. Zároveň pracuje i s konceptem racionality, jehož cílem je dosažení co největšího podílu na moci. Typickým znakem je, že si politici zvolí pro ně výhodné koaliční vazby a následně i blízkost ideologického hlediska. (Říchová, 2014)

Druhou tradicí je tradice evropská, zohledňující i význam kultury, tradice a historie a především, „*kteřá se snaží pracovat s konkrétními koalicemi a podmínkami, které daly možnost jejich vzniku a následně vše přetváří do obecních závěrů*“. (Říchová, 2014, s. 121)

Na základě původní teorie koalic se často mluví minimálně o jedné vítězné koalici, nebo velké, nadměrné koalici. Balík (2008) člení koalici na minimální vítěznou koalici ideově propojenou a ideově nepropojenou. Dále rozděluje nadměrnou koalici ideově propojenou, ideově nepropojenou, širokou a všestranickou.

Dle původní teorie koalic je minimální vítězná koalice vytvořena dvěma a více politickými stranami, a ty společně disponují nadpoloviční většinou mandátů. Na takto

vzniklou vítěznou koalici lze nahlížet dle různých kritérií např. dle velikosti, počtu, ideologické vzdálenosti, či dokonce kombinací všech kritérií. Kritérium velikosti je typické především, pro co největší maximalizaci moci, která odpovídá konceptu racionality a koalice má tak již zmíněný nejmenší možný počet mandátů, který je nutný pro získání většiny. Počet členů je dalším možným kritériem, které odpovídá předpokladu, že čím je nižší počet členů v koalici, tím se odbourávají případné vnitřní rozpory a je tak mnohem jednodušší nacházet kompromisní řešení (Říchová, 2014, s. 132).

Kritérium ideologické je zaměřeno na to, jak moc jsou si politické strany v koalici ideologicky, či programově blízké. V případě, kdy jsou si strany relativně vzdáleny, je problematické najít shodu a spíše to vede ke konfliktům mezi politickými stranami v koalici. V ideálním případě bude situace opačná a strany v koalici si budou jak ideologicky tak i programově značně blízké, což je předpokladem pro snadnější prosazení podobných cílů koalice. Posledním kritériem, které kombinuje předešlé možnosti, je kritérium kombinující, jak počet koaličních aktérů, tak i jejich vzájemnou ideologickou vzdálenost. V tomto případě lze mluvit o vzniku koalice, která si je v otázkách ideologických relativně blízko, členové koalice jsou přijímáni do té doby, dokud není dosaženo většiny potřebných mandátů (Balík, 2008).

Minimální vítězná koalice ideově propojená, má tolik členů (mandátů), kolik je zapotřebí k většině a její členové mají k sobě po ideologické stránce blízko. Balík (2008) tento druh koalice považuje z pohledu teorie racionální volby a z pohledu optimálnosti ideově propojenosti za nejlogičtější řešení povolební situace.

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice je typem koalice, která je složena z nejmenšího možného počtu mandátů postačujících k většině, ale není ideově propojená. Její subjekty jsou z různých částí politického spektra. Převážně vzniká ve dvou situacích. V první, kdy vítěz voleb není schopen utvořit minimální vítěznou ideově propojenou koalici, protože není s kým a v druhé situaci kdy ideově propojenou koalici nevytvoří, ačkoli taková možnost existuje, a to z personálních důvodů. (Balík, 2008)

Široká koalice spojuje téměř všechny relevantní politické síly. Tato koalice je více než dvoučlenná, musí v ní být více subjektů, než je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny a navíc v ní musí spolupracovat subjekty ideově nesourodé. Někdy bývá označována také jako duhová koalice. (Balík, 2008)

Nadměrná ideově nepropojená koalice bývá řídkým typem uspořádání a nachází se na pomezí koalic širokých a velkých. V zásadě se podobá koalici minimální vítězné ideově nepropojené, s výjimkou přítomnosti alespoň jednoho nadbytečného člena. I zde působí v opozici více politických subjektů, přičemž alespoň jeden z nich musí a ideovém spektru nacházet mezi dvěma členy koalice. (Balík, 2008)

Všestranická koalice je označením situace, kdy se na formování exekutivy podílejí všechny relevantní politické síly, žádná nedeklaruje veřejně svoji distanci. (Balík, 2008)

3.7 Participace

„O participaci dnes slyšíme na každém kroku. V některých případech je termínu participace užíváno tak hojně, že se začíná vytrácet jeho obsah a za participaci je pak vydáváno téměř cokoliv. Často slýcháme, že participace občanů na vládnutí je základním kamenem demokratického zřízení. Problém ale nastává v okamžiku, kdy se snažíme termín „participace“ definovat. Co jeden chápe jako vrchol participace, bere druhý jen jako základní předstupeň ke skutečné participaci“. (Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování, 2016, s. 7)

Pojem participace je možné rozlišit na dva základní typy. Prvním typem je politická participace, která vyjadřuje přímou účast občanů na procesech vládnutí a to na úrovni celostátní, regionální nebo komunální a druhým typem je občanská participace, do které můžeme zahrnout aktivity, při nichž se občané účastní veřejného života v různých podobách a nemusí se přímo dotýkat vládnutí. (Nejdl, 2007)

Zapojení občanů do řešení věcí veřejných nezávisle na státu a ekonomické sféře (např. řešení problémů uvnitř obce). Občanská participace může (ale nemusí) být institucionalizována ve formě občanských sdružení či neziskových organizací.

3.7.1 Politická participace

Demokratické režimy nemůžou fungovat bez aktivní účasti svých občanů. Demokratické občanství se primárně odvíjí od naplňování a uplatňování občanských a politických práv, které občané mají k dispozici (právo kandidovat, právo hlasovat, svoboda slova, sdružování, shromažďování). Lze tedy říci, že tato práva umožňují organizování kolektivních akcí s politickými cíli. Ovšem to, zda budou chtít občané

participovat na politickém rozhodování ve velké míře závisí, zda jsou vůbec přesvědčeni o tom, jestli má taková to aktivita smysl. Přitom se otevírá otázka, jestli lze s její pomocí něčeho i dosáhnout. Pocit politické efektivity tedy znamená přesvědčení člověka o tom, že může ovlivnit politická rozhodnutí a je důsledkem jak hodnocení sebe sama, tak politických limitů a vlastně vzniká interakcí obou dvou dimenzí. Pocit politické efektivity je označením pro pozitivní pól daného postoje. Za negativní pól lze označit nedostatek pocitu politické efektivity či pocit politické neefektivity anebo jako politické odcizení, které bývá definováno jako soubor postojů, které vyjadřují negativní hodnocení politiky. Mezi toto negativní hodnocení můžeme zařadit určitou vzdálenost od politických institucí i politiky obecně jako např. pocit bezmoci, nekompetence a nedostatečnosti, cynismus, nedostatek důvěry v politický proces, politiky a demokratické instituce bez toho, aby jedinec zpochybňoval politický režim (Linek, 2017).

Participace vychází z latinského spojení „partem capere“, což znamená „mít podíl“. Můžeme tedy říci, že občanská participace je zapojení občanů do řešení věcí veřejných a to nezávisle na státu a ekonomické sféře - např. řešení problémů uvnitř obce.

Demokracie vyžaduje trvalou a aktivní spoluúčast občanů ve všech oblastech lidského života a proto ji nemůžeme redukovat pouze na to, že zajdeme jednou za čtyři roky k volbám.

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů nám přímo vymezuje některá specifická oprávnění, která občanům obce umožňují (proti jiným osobám) vyšší míru účasti na činnosti obce a na rozhodování jejích orgánů. Zákon předně deklaruje právo volit a být volen do zastupitelstva obce a právo hlasovat v místním referendu, obojí za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy (tato práva tedy zákon o obcích nezakládá a my se jimi v této kapitole nezabýváme). Zákon o obcích ovšem sám konstituuje právo vyjadřovat stanoviska na zasedání zastupitelstva, stanoviska k návrhu rozpočtu a závěrečného účtu, dále právo nahlížet do některých specifických dokumentů obce a právo obracet se na obecní orgány s podněty, připomínkami a s požadavky na projednání. Práva, která jsou založena přímo zákonem o obcích, náležejí občanům obce, kteří dosáhli věku 18 let. Občanem obce je osoba, která má české státní občanství a která je v obci hlášena k trvalému pobytu. Kromě toho náležejí též fyzické osobě, která dosáhla věku 18 let a na území obce vlastní nemovitost, a fyzické osobě, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem a je v obci hlášena k trvalému pobytu,

stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena, prakticky jde jen o občany Evropské unie (Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018, 2018).

„Volební účast představuje podstatnou část podpory politických subjektů a zároveň jednu z nejvýznamnějších forem politické participace obyvatel na politickém životě.“ (Kopřiva, 2009, s. 23). V žádném případě se neomezuje jen na ní, jedná se o aktivity, kterými se členové společnosti – občané podílejí na volbě vládnoucích představitelů a přímo či nepřímo na formování veřejné politiky. Na rozdíl od volebního aktu jsou nevolební formy politické participace ve většině případů neformální a ne vždy upraveny legislativou. Jejich vliv na výsledek politického rozhodnutí se proto neodvíjí od přesně daných pravidel ani není založen na principu reprezentativity. Jejich povaha však z nich činí velmi komplikovaný prostor střetávání – na straně jedné je zde nezbytný prostor pro vyjádření různých zájmů, postojů a na straně druhé, jsou-li tyto zájmy jasně mířené na prosazení určitého cíle, jsou vystaveny sporům ohledně jejich legitimacy. (Nejdl, 2007)

Následný graf ukazuje politickou participaci české společnosti v letech 2013/2014. Z něho je patrné, že nejčastějším zapojením je hlasování v parlamentních volbách, po nich je až veřejné setkání a neméně běžným zapojením je aktivní člen politické strany.

Graf č.1 Politická participace v české společnosti v letech 2013/2014

Zdroj: (Vráblíková, 2017), informace ISSP 2014, vážená data – vlastní zpracování

„Za politickou participaci občanů se označují aktivity typicky vykonávané řadovými občany, a ne politické činnosti spjaté s profesionální politikou“. (Linek, 2017, s. 126)

Politickou participaci také zajišťuje český právní řád, který vymezuje její formy a vytváří pro ni předpoklady. Ty jsou uvedeny v ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, oddíl druhý. Jedná se o svobodu projevu a právo na informace, v jehož rámci má každý právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem či jiným způsobem. Právo na informaci upravuje zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Druhým bodem je právo petiční, v němž je zaručeno ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, že má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi. Upravuje zákon č. 85/1990 Sb. Následně se jedná o právo shromažďovací, v jehož rámci je v článku 19 Listiny základních práv a svobod vymezeno, že je zaručené právo pokojně se shromažďovat. Toto právo upravuje a přesně vymezuje zákon č. 84/1990 Sb. Dalším právem je právo svobodně se sdružovat, v němž je také zaručeno a to v článku č. 20 Listiny základních práv a svobod, že každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích a v neposlední řadě, také právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

Participace občanů je také zapojení do spolků a zájmových sdružení, které v obci zabezpečují nejen sociální funkci, ale i spravují část majetku a poskytují veřejně prospěšné služby (hasiči, myslivci, včelaři, zahrádkáři aj.), které jsou většinou nestátními neziskovými organizacemi. Neziskový sektor tvoří organizace, které jsou založené na jiných motivech, než je ekonomický zisk.

Pojem občanská participace lze definovat jako sdílení vlivu či moci přijímat veřejné rozhodování, a to jak mezi politickými tak i správními institucemi na jedné straně a občany a dalšími aktéry na dalších stranách. Participaci označujeme jako „občanskou“, neboť: 1) zejména občané (můžou být jako neorganizovaná veřejnost nebo členové různých občanských uskupení) jsou ti, s kým veřejní činitelé vliv či moc sdílejí. Toto tvrzení nijak nezmenšuje roli a důležitost dalších aktérů, které je třeba vzít v úvahu v různých participačních procesech. 2) Nejedná se pouze o formální procedury podílení se na tvorbě veřejných rozhodnutí, ale i o neformální účast na chodu celé společnosti (obce, města, regionu atd.). Důležitý je právě „lidský“ rozměr participačních procesů, tedy

snaha přiblížit úřední postupy veřejnosti. Je zásadní rozdíl mezi účastí v prázdných rituálech participace a získáním skutečné moci ovlivnit výsledek procesu. (Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování, 2016)

(Arnestein, 1969) uvádí kolik „participace“ vlastně potřebujeme? Základní otázku, kterou si představitelé veřejné správy musí klást, je: „Kolik moci/vlivu na veřejném rozhodování chceme sdílet s občany?“ Odpověď není jednoznačná a rozhodně zde neplatí jednoduché tvrzení, že více participace je vždy lepší. Prioritně vždy totiž záleží na konkrétní situaci. Pro lepší znázornění můžeme využít tzv. participační žebřík, což je standardní přístup, který umožňuje odlišit různou míru sdílení moci či vlivu mezi veřejnou správou a občany. Každý vyšší stupeň žebříku znamená větší vliv občanů na veřejné rozhodování. (Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování, 2016)

Participační žebřík - nejnižším stupněm participace je informování, které představuje jednosměrný komunikační tok od orgánů veřejné správy směrem k občanům a dalším aktérům. Informování je nezbytným předpokladem pro dosažení jakékoliv vyšší úrovně. Fakticky nedochází k žádnému sdílení moci mezi veřejnými rozhodovateli a občany. Původní tzv. participační žebřík představila S. Arnestein v 60. letech a od té doby se používá v různých modifikovaných podobách. Druhý stupeň, připomínkování, je založen na jednosměrném komunikačním toku, a to od aktérů směrem k veřejné správě. Aktéři mohou tímto způsobem předávat své nápady, potřeby, přání, požadavky či kritiku, a to bez toho aniž by získali okamžitou odezvu od veřejných činitelů. Sdílení moci je zde minimální a spíše než umožnit zpětnou vazbu od občanů je jejím cílem naplnit formální požadavky minimální míry participace na veřejném rozhodování. Konzultace představují obousměrnou komunikační vazbu. Dochází při nich k dialogu, vyjasňování situace, předkládání argumentů, vzájemnému vysvětlování atd. Konzultace se mohou odehrávat přímo (ve stejném čase, místě atd.) nebo i nepřímo (např. využitím moderních informačních technologií). Ani zde nedochází k faktickému podílení se na rozhodovacích procesech. Na druhou stranu, bezprostřední kontakt všech zúčastněných aktérů (včetně představitelů veřejné správy) vytváří větší společenský tlak a veřejná správa by se měla výstupy z konzultací vážně zabývat. Předchozí stupně vycházely pouze z výměny informací s tím, že zůstávalo čistě na orgánech veřejné správy, zda zohlední (či nezohlední) získané nápady, podněty a připomínky při samotné přípravě rozhodnutí.

V případě partnerství již ale dosahujeme kvalitativně vyšší formy spolupráce. Pro partnerství je typické rovnocenné postavení všech zapojených aktérů (např. všichni společně připravují návrh řešení). Partnerství již také klade vyšší nároky na kapacitní připravenost zúčastněných. Zapojení aktéři mohou přímo ovlivňovat, co bude nakonec předloženo k rozhodnutí. V určitých situacích může dojít k delegování rozhodování do rukou aktérů. Veřejná správa tak nechá přímo aktéry v dané věci rozhodnout. V participační praxi k tomuto nedochází příliš často, typickým příkladem může být místní referendum. (Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování, 2016)

Čmejrek (2010) uvádí, že participace občanů na lokálním politickém procesu je obvykle zkoumána ve třech rovinách. První rovinu představuje účast ve volbách nebo-li volební participace. Do druhé roviny můžeme zahrnout další formy politické participace občanů, např. členství v politických stranách, zapojení do volebních a dalších aktivit politických stran, kontakty s politickým vůdci, účast na politických diskusních fórech apod. Do třetí roviny, která zdánlivě není přímo spojena s politickými rozhodnutím, ale nelze ji opomenout je zapojení občanů do veřejného života v obci. Nejvděčnější a zdánlivě nejjednodušší z hlediska dostupnosti dat je zcela určitě zkoumání volební účasti občanů. Můžeme ji považovat za základní ukazatel politické participace občanů.

Porovnáním výsledků voleb lze zjistit, že lze prokázat závislost volební účasti na typu voleb. Nejmenší důležitost voleb voliči v České republice dle volební účasti přisuzují volbám do Evropského parlamentu. Při prvních volbách do Evropského parlamentu (2005) byla celorepubliková účast 28,32 %, v roce 2009 byla obdobná, tj. 28,22 %. V roce 2014 byla nejnižší a činila pouhých 18,20 % a při posledních volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 stoupla na 28,72 %. Jen o něco málo vyšší je volební účast při volbách do Senátu Parlamentu ČR. V roce 1996, kdy se konaly první volby do Senátu Parlamentu České republiky, byla celorepubliková účast v prvním kole volby 35,03 % a ve druhém kole 30,63 %. Při posledních volbách do Senátu byla účast ještě nižší než do Evropského parlamentu a byla v první kole 18,48 % a ve druhém kole pouhých 11,45 %. Obzvláště nízká účast bývá při doplňovacích volbách do Senátu Parlamentu ČR. Volby, kterým voliči svou účastí nepřikládají velkou důležitost, můžeme označovat jako „druhořadé“. Do zastupitelstva kraje se celorepubliková účast pohybuje průměrně od 30 % do 40 %.

Podstatně vyšší účast voličů bývá dosahována u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a to převážně z důvodu, že se občané identifikují převážně se svým státem a Poslanecká sněmovna v tomto případě reprezentuje zákonodárnou moc. (Čmejrek, 2010). Při prvních volbách do PSP ČR volební účast činila 76,41 %, při posledních volbách v roce 2017 byla 60,84 %.

Účast při volbách do zastupitelstev obcí je oproti Poslanecké sněmovně nižší, ale vyšší než u ostatních typů voleb a to z jednoho jediného důvodu, že občan se identifikuje nejen se svým státem, ale hlavně se svou obcí, která pro občana představuje jeho přirozený sociální, ale i politický prostor. (Čmejrek, 2010). Při prvních volbách do zastupitelstva obce v roce 1990 byla volební účast 73,24 %, následně pak klesala, ale v současné době je zaznamenán ze strany voličů vyšší zájem o volby do zastupitelstev obcí (2014 – 44,42 %, rok 2018 – 47,35 %), který lze přiřadit k participaci obyvatel.

V současné době občané České republiky podle volební účasti, přiřazují největší důležitost volbě prezidenta republiky, kdy v historicky první přímé volbě prezidenta byla v prvním kole účast 61,31 % a ve druhém kole 59,11 %. V roce 2018 proběhla druhá přímá volba prezidenta, kdy účast byla ještě vyšší, v prvním kole 61,92 % a ve druhém kole 66,60 %.

Ve volební účasti se může odrážet spokojenost nebo nespokojenost občanů – voličů, dále agresivnost volebních kampaní, zda se jedná o mimořádné volby aj. aspekty.

Důležitým klíčovým faktorem, který ovlivňuje volební účast v obecních volbách je také velikost dané obce. Je zřejmé, že malé obce, které nemají statut města, dosahují při porovnání s celorepublikovým průměrem podstatně vyšší volební účasti. Tato vyšší účast je ovlivňována, ale i dalšími faktory, kde zvláště velký význam má charakter lokálního politického systému. (Čmejrek, 2010)

K další participaci občanů na politickém procesu je např. zapojení občanů do činnosti politických stran a zájmových skupin, občanské iniciativy, dále různé formy vytváření veřejného mínění. Informační technologie nám také otevírají nový komunikační kanál - prostor, který mohou občané využívat. Dále můžeme konstatovat, že občanská participace může také nabývat protestních forem – např. petice nebo akce občanského odporu. V některých případech může tato protestní forma vyústit až do účasti ve volbách do zastupitelstev obcí a to v podobě vytvoření nové kandidující strany – místního sdružení nezávislých kandidátů. (Čmejrek, 2010)

Když bychom nahlédli na hlasovací lístek menších obcí, ve většině případů bychom na něm našli nějaké místní sdružení nezávislých kandidátů. Může se jednat o sportovce, chataře, mladé, členy nějakého spolku atd., jejichž aktivity přerostly v politickou participaci, která postupně zastínila politickou participaci v obci a další aktivity místních obyvatel, např. prosazením místního referenda, aj.

Při sestavování kandidátních listin pro volby do zastupitelstva obce postupují všechny volební subjekty v obcích v podstatě stejným způsobem. Nejdříve užší vedení politického subjektu vytipuje vhodné kandidáty. Politický subjekt dále bere v potaz také parametry volebního systému, který zvyhodňuje zcela zaplněné kandidátní listiny. Výhodou zcela zaplněné kandidátní listiny je fakt, že je spousta voličů, kteří volí celou volební stranu či hnutí a pokud by nebyla plná, docházelo by při přepočtu ke ztrátě hlasů. (Čmejrek, 2010)

Stranický zájem často při sestavování kandidátních listin v menších či venkovských obcích musí ustoupit do pozadí. Pro některé politické subjekty je v těchto obcích velmi obtížné naplnit celou kandidátku. V těchto případech se jedná a je důležitá osobnost kandidáta, nikoli politické uskupení. Může nastat i opačný problém, že je více kandidátů než počet míst na kandidátní listině. V tomto případě většinou politické subjekty postupují tak, že se svolá schůze místní stranické organizace, kde po představení kandidátů je vedením organizace proveden konečný výběr kandidátů. Další představu o politické participaci občanů můžeme získat kombinací s dalšími údaji, např. velkou vypovídající hodnotu má podíl počtu kandidátů na celkovém počtu oprávněných voličů. (Čmejrek, 2010)

Čmejrek (2007) považuje za nepolitickou formu participace aktivity, které blíže souvisejí se spolkovou nebo zájmovou činností, tj. činností naplňující sociální funkce. Existence zájmových sdružení umožňuje občanům zapojit se do veřejného života v dané obci. Z hlediska typu se zájmová sdružení navzájem příliš neliší, ale záleží na velikosti obce.

Dalším důležitým projevem občanské participace je zájem místních občanů o zasedání obecního zastupitelstva a účast na něm. Některé obce v současné době umožňují svým občanům sledovat zasedání zastupitelstva obce on-line prostřednictvím webových stránek obce nebo sociálních sítí. Účast na zasedání zastupitelstva však někteří občané

pojmají velmi osobitě, kdy v rámci interpelací chtějí řešit pouze svůj problém, popř. si stěžují na situaci, kterou dané zastupitelstvo neumí řešit ani vyřešit.

Mezi další participaci občanů na lokálním politickém procesu lze také zařadit v dnešní době velmi oblíbenou komunikaci s obecními politiky formou účasti na jejich setkáních („povídání se starostou“, webové stránky, facebook aj.), účastí na akcích pořádaných obcí (zájezd pro důchodce, rozsvícení vánočního stromku apod.), sledováním a vyhledáváním informací o politické situaci v obci, ale i v zemi – přehled o politické situaci v obci i v zemi, čtení denního tisku, elektronických médií, sociálních sítí, sepsání petice – petici může sepsat fyzická osoba starší 18 let, domáhat se jí lze čehokoliv kromě nedodržování zákonů a zrušení soudního verdiktu, založení občanské iniciativy, ale také organizace demonstrace či účast na ní – vyjádření vlastního postoje ke společenskému problému.

3.7.2 Zneužití pro partikulární zájmy – je to možné?

Participační procesy se mohou vystavovat nebezpečí, že narazí na dobře zorganizované zájmové skupiny, které budou chtít tento proces využít k prosazení svých zájmů. I když je takové ovlivnění vyloučeno, potýká se mnoho organizátorů participčních procesů s lidmi, kteří dominují, nebojí se projevit na veřejnosti, jsou dobře napojeni a mají s účastí na participčních procesech zkušenosti. Důležitým prvkem je pak zkušenost osob zodpovědných za zapojování veřejnosti, aby vliv těchto „známých firem“ zmírnily a do procesu zahrnuly i ostatní cílové skupiny (Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování, 2016).

3.8 Místní referendum jako institut přímé demokracie

Místní referendum představuje jednu z forem přímé demokracie umožňující faktickou realizaci politického práva a podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců zakotveného v Listině základních práv a svobod. Odkazuje zejména na princip suverenity lidu, podle kterého je lid zdrojem veškeré státní moci, umožňuje rozhodování věcí veřejného zájmu a také právo občanů podílet se přímo na správě věcí veřejných. Místní referendum jako takové, ale i jeho iniciace a vlastní hlasování, představují zásadní způsob participace občanů na lokální politice a kontrole

místní politické reprezentace. Podstata a hlavní účel institutu místního referenda spočívají ve formování politické vůle uvnitř určitého společenství, kterou následně orgány obce realizují navenek. Právě zjišťování názoru občanů ve vztahu ke konkrétní problematice umožňuje nejenom její vhodné řešení, ale také předchází problémům vznikajícím z nedostatečné komunikace a nedostatečné informovanosti občanů, kteří se mohou (často právem) cítit ukřivděni, je-li o otázce, která se jich přímo dotýká, rozhodováno bez nich.

Ústava předpokládá přímé rozhodování občanů formou referenda v případě ratifikace mezinárodní smlouvy (musí tak být ale stanoveno ústavním zákonem). Ustanovení o obecném referendu na ústavní úrovni s níže uvedenou výjimkou však chybí. Uspořádání celostátního referenda je možné za podmínek, které zavedla tzv. euronovela Ústavy. O referendu tak Ústava hovoří přímo pouze v čl. 10a odst. 2 Ústavy, jenž stanoví, že k ratifikaci mezinárodní smlouvy, kterou jsou pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci, je třeba souhlasu Parlamentu, pokud ústavní zákon nestanoví, že je k ratifikaci třeba souhlasu daného v referendu. Základ úpravy místního referenda pak lze nalézt v čl. 100 odst. 1 Ústavy, podle něhož jsou územní samosprávné celky územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu, a dále v čl. 21 odst. 1 LZPS, podle něhož mají občané právo podílet se na správě věcí veřejných přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců. Z těchto ustanovení vychází zákony upravující krajské a místní referendum. (Jarešová, 2017)

4 Vlastní práce

Téma volební chování, resp. co má vliv na chování voličů je v dnešní době velmi rozšířené a zabývá se jím hodně autorů. Stěžejní část práce se zabývá komparací volebních výsledků s výsledky dotazníkového šetření voličů městské části Praha 1 – volební chování, resp. co má vliv na jejich rozhodování, jakým způsobem se rozhodují, jakým způsobem získávají informace o kandidátech, čím jsou při své volbě ovlivňováni a také jakým způsobem se zapojují do participace.

4.1 Městská část Praha 1

Obr. č. 2 Znak MČ Praha 1

Zdroj: www.praha1.cz

Obr. č. 3 Logo MČ Praha 1

Zdroj: www.praha1.cz

4.1.1 Historie městské části

Hlavní město Prahu členíme na padesát sedm městských částí, jejichž postavení a působnost upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zvláštní zákon a obecně závazná vyhláška hlavního města Prahy - Statut HMP č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy. Městská část je samostatný celek, který je spravovaný voleným zastupitelstvem, radou a úřadem městské části, sama hospodáří s vlastním rozpočtem. Úřad městské části Praha 1 má sídlo v budově Vodičkova 18/681, Praha 1. Rozkládá se na ploše 550 ha.

Městský obvod Praha 1 je jednotka územního členění státu na podobné úrovni jako okres. Funguje na ní řada článků řízení z jiných než administrativně správních oblastí (např. Obvodní soud pro Prahu 1). Poprvé městský obvod Praha 1 existoval v letech 1949–1960 jako jeden z šestnácti městských obvodů, podruhé byl v mírně odlišném vymezení ustaven zákonem o územním členění státu s účinností od 1. července 1960 fungoval jako jeden z deseti městských obvodů. Od roku 1990 byl předefinován jako území tvořené městskou částí Praha 1, ale hranice území se oproti obvodu z roku 1960 podstatně nezměnily.

Městská část Praha 1 se rozprostírá se v samém centru Prahy, na obou březích Vltavy. Tvoří ji celá katastrální území Staré Město a Josefov, dále pak značná část katastrálního území Hradčany, Malá Strana, a Nové Město a menší části katastrálních území Vinohrady a Holešovice. Značná část Prahy 1 je zapsána jako součást světového kulturního dědictví UNESCO, protože se na jejím území nacházejí téměř všechny významné památky a turistické cíle, dále zde sídlí prezident – Pražský hrad, na Malé Straně sídlí Parlament a Vláda České republiky, jsou zde ve velkém množství zastoupeny ambasády různých států, sídlí zde ministerstva či jiné důležité státní instituce např. Česká národní banka aj.

Městská část má k 1.1.2019 29.486 obyvatel, z toho 3.364 obyvatel je ve věku 0-14 let a 4.975 obyvatel ve věku 65 let a více. (Zdroj: ČSÚ). V dlouhodobém pohledu se počet obyvatel stále snižuje. Tento trend můžeme hlavně spojit s komercionalizací městského jádra, která zde probíhá prakticky od doby průmyslové revoluce. Ovšem počet obyvatel je zrovna u Prahy 1 velmi těžké určit, protože je zde velké množství trvale přítomných obyvatel avšak bez trvalého pobytu, jejich počty lze pouze odhadovat. K 31.12.2018 má zde nahlášené sídlo 56.665 ekonomických subjektů (nejvíce se jedná o společnosti s ručením omezeným). K tomuto datu je zde také evidováno 262 hromadných ubytovacích zařízení. Městská část Praha 1 je „nejbohatší městskou částí“, je specifickou v postavení a složení obyvatel, je zde velká koncentrace trvale bydlících cizinců, velké množství firem, které zde mají svá sídla, různé instituce, školy, velvyslanectví cizích států atd.

4.1.2 Složení zastupitelstva MČ Praha 1 v letech 2002 – 2016

1994 – 1998

Volby se uskutečnily ve dnech 18. a 19. listopadu 1994 a volilo se třicet tři členů zastupitelstva v jednom volebním obvodu. Bylo zřízeno třicet šest volebních okrsků. Bylo zapsáno 34.334 voličů a volební účast činila 57,39 %. Celostátní volební účast byla vyšší a to 60,68 %. Ze čtrnácti kandidujících politických stran se do zastupitelstva MČ Praha 1 dostalo devět stran. Vítěznou politickou stranou se stala ODS, která získala čtrnáct mandátů, následovala Občanská demokratická aliance se čtyřmi mandáty, po třech mandátech získala Svobodní demokraté (OH), ČSSD a Iniciativa pražských občanů, po dvou mandátech získala KSČM a Demokratická unie a po jednom mandátu Koalice KDS, KAN a KDU-ČSL. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

1998 – 2002

Volby se uskutečnily ve dnech 13. a 14. listopadu 1998 a i pro tyto volby se volilo třicetitříčlenné zastupitelstvo v jednom volebním obvodu. Bylo opět zřízeno celkem třicet šest volebních okrsků – volebních místností. Počet zapsaných voličů v seznamu voličů byl 31.331. Volební účast byla nižší, klesla pod 50 % a to na 45,89 %, celostátní byla ještě nižší a to 45,02 %. Z jedenácti kandidujících politických stran uspělo celkem devět stran. Nejvíce mandátů získala opět ODS a to dvanáct mandátů, šest mandátů získala Unie svobody, pět mandátů ČSSD, tři mandáty KDU-ČSL, po dvou mandátech Iniciativa pražských občanů, KSČM a po jednom mandátu Občanská demokratická aliance, koalice ČSNS, SZ, KAN, D92, MDS, NEZ, PB, OK a Sdružení MDS, NK. Již zde se objevují první nezávislí kandidáti, kteří jsou součástí buď koalice, nebo kandidují za politickou stranu, ale bez politické příslušnosti. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

2002 – 2006

Volby se konaly ve dnech 1. a 2. listopadu 2002, bylo voleno třicet tři členů zastupitelstva v jednom volebním obvodu. MČ Praha 1 zřídila celkem třicet šest volebních okrsků. Počet voličů 31.081 a volební účast činila 38,26 %, kdy celorepublikově byl průměr až na 45,53 %. Tentokrát kandidovalo dvanáct politických stran a do zastupitelstva MČ Praha 1 se dostalo pouze sedm stran. Po třetí za sebou vítěznou stranu byla ODS, která

získala třináct mandátů zastupitele, sedm mandátů získali Demokráté Jana Kasla, čtyři mandáty získala ČSSD, po třech mandátech Sdružení nájemníků Prahy 1, KDU-ČSL, dva mandáty Iniciativa pražský občanů a jeden mandát získala politická strana Věci veřejné. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

Úspěšná ve volbách byla politická strana Sdružení nájemníků Prahy 1, která sice vznikla již v 1997, nicméně zde se již projevuje volební chování a to způsob výběru volené politické strany, kdy někteří voliči v době, kdy probíhala privatizace bytových jednotek na území MČ Praha 1, dali přednost politické straně, která měla chránit zájmy občanů ve velmi prioritní otázce bydlení. Zároveň se poprvé dostala také do zastupitelstva politická strana Věci veřejné, která následně rozšířila svou aktivitu a úspěšně kandidovala do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR při volbách v roce 2010. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

2006 – 2010

Volby proběhly ve dnech 20. a 21. října 2006. Byl zvýšen počet volených zastupitelů na třicet pět, v jednom volebním obvodu a ve třiceti šesti volebních okrscích – volebních místnostech. Zde je již patrný obrovský úbytek obyvatel potažmo voličů, který byl již pouze 27.981. Volební účast byla 45,04 %, celorepubliková volební účast činila 46,19%. Ze třinácti politických stran, které v roce 2006 kandidovaly, se do zastupitelstva MČ Praha 1 dostalo pouze pět politických stran. Vítěznou stranou byla ODS se sedmnácti mandáty (které chyběl jeden mandát k tomu, aby měla v zastupitelstvu absolutní většinu), velký posun oproti minulým volbám zaznamenala politická strana Věci veřejné, která získala devět mandátů a po třech mandátech získaly politické strany SNK Evropští demokraté, ČSSD a Strana zelených. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

2010 – 2014

Volby proběhly ve dnech 15. a 16. října 2010. Počet volených zastupitelů zůstal stejný – třicet pět. Byl zřízen jeden volební obvod, ale z důvodu snížení počtu voličů, bylo zřízeno již pouze dvacet osm volebních okrsků – volebních místností. Opět došlo k velkému úbytku voličů – 23.152. Volební účast činila 47,05 %, celorepubliková byla 48,48 %. Z dvanácti kandidujících politických stran se do zastupitelstva MČ

Praha 1 dostalo opět pouze pět politických stran. Vítěznou politickou stranu byla nová politická strana, vzniklá v roce 2009 a to TOP 09, která získala třináct mandátů, devět mandátů získala ODS, šest mandátů ČSSD, pět mandátů získali Věci veřejné a dva mandáty Strana zelených. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

2014 – 2018

Volby proběhly ve dnech 10. a 11. října 2014. Došlo k snížení počtu volených zastupitelů a to na dvacet pět mandátů. Byl zřízen jeden volební obvod a kvůli stálému snižování počtu voličů bylo zřízeno pouze dvacet jedna volebních okrsků – volebních místností. Počet voličů zapsaných v seznamu voličů byl 21.677, volební účast činila 37,49 % a celorepubliková byla 44,42 %. Při těchto volbách kandidovalo patnáct politických stran do místního zastupitelstva a mandát získalo sedm politických stran. Vítězem se stala TOP 09, která získala sedm mandátů, po čtyřech mandátech získala ANO 2011 a My, co tady žijeme, tři mandáty získala ODS a ČSSD a po dvou mandátech Sdružení LES, Piráti a NK a ZELENÁ PRO JEDNIČKU. (Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování)

Od prvních voleb do zastupitelstev obcí na území MČ Praha 1, tj. od roku 1989 zde nedošlo k situaci, kdy by ve volbách jediná politická strana získala nadpoloviční většinu hlasů a tím nepotřebovala „ke svému vládnutí“ podporu jiné politické strany. Je zřejmé, že na lokální úrovni politického rozhodování mohou vznikat koalice a spojení, jež jsou na národní úrovni prakticky nemyslitelné, zároveň kandiduje i větší množství nezávislých kandidátů.

Pokud by měla být dle výsledků voleb stanovena „oblíbená politická strana voličů MČ Praha 1“ napříč volbami od roku 1996, měla by jasného vítěze a to politickou stranu ODS. Praha je velkoměsto v České republice s naprosto výjimečným postavením, a to ať už po stránce ekonomické, kulturní či společenské. Ve větších městech se volí pravice, jelikož je tam větší podíl vzdělaných lidí, kteří mohou svým příkladem a argumenty působit na ostatní.

Tabulka číslo čtyři, která je sestavená z údajů Českého statistického úřadu nám představuje ve vybraných letech naprostou rozdílnost konečné volby voličů a to v porovnání s výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (za celou republiku) a do zastupitelstva MČ Praha 1. Rozdílnost volby je způsobena působením mnoha faktorů, které jsou zmiňovány ve třetí kapitole. K tomu je třeba ještě upozornit že, Praha 1 je specifická ve všech směrech, např. ve složení obyvatelstva (věk, gramotnost, sociální struktura, vyšší kumulace podnikatelů a cizích státních příslušníků).

Zároveň i výběr politických stran, které uspějí na republikové úrovni je jiný, než ten, který uspěje v obecních volbách. Stále častěji se tedy setkáváme, že některé politické strany kandidují společně v koalici s jinou politickou stranou nebo hnutím, nebo nekandidují vůbec, protože nejsou na „volitelných místech“.

To je vidět např. na politické straně KSČM, která se pravidelně dostává do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, avšak mandát zastupitele MČ Praha 1 získala naposledy v roce 2002 a v současné době ani do zastupitelstva MČ Praha 1 nekandiduje.

Tab. č. 4 Porovnání vítězů voleb na celostátní úrovni (PSP ČR) oproti vítězům voleb do zastupitelstva obce v MČ Praha 1

Vítězné politické strany při volbách do PSP ČR - celorepublikově		Vítězné politické strany do PSP ČR - v MČ Praha 1	Vítězné politické strany, které získaly mandát zastupitele MČ Praha 1	
1996 - 1998	ODS (30%) KDU-ČSL (8,08 %)	ODS (48 %)	1994 - 1998	ODS ODA Svobodní demokr.
	KSČM (10,33 %) ČSSD (26,44 %) TOLER.	ČSSD (15%)		ČSSD IO KSČM
	Sdruž.pro rep.-Republ.str.Čsl. (8,01%)	ODA (11%)		KDU-ČSL DU
	ODA (6,36 %)	KDU-ČSL (7%)		
1998 - 2002	ČSSD (32,31 %)	ODS (46%)	1998 - 2002	ODS US
	ODS (27,74 %) TOLERANCE VLÁDY	ČSSD (19%)		ČSSD KDU-ČSL
	KSČM (11,03 %)	US (16%)		IO KSČM
	KDU-ČSL (9%)	KDU-ČSL (8%)		ODS Sdružení MDS, NK Koalice ČSNS, SZ, KAN, D92, MDS, NEZ, PB, OK
	US (8,60 %)			
2002 - 2006	ČSSD (30,20 %)	ODS (34%)	2002 - 2006	ODS Demokraté JK
	ODS (24,47 %)	Koalice (25%)		ČSSD Sdružení nájemníků
	KSČM (18,51 %)	ČSSD (23%)		KDU- ČSL IO
	Koalice KDU-ČSL, US-DEU (14,27 %)	KSČM (6%)		VV
2006 - 2010	ODS (35,38 %)	ODS (49%)	2006 - 2010	ODS
	ČSSD (32,32 %)	ČSSD (20%)		VV
	KSČM (12,81 %)	SZ (12%)		SNK
	KDU-ČSL (7,22 %)	KDU-ČSL (7%)		ČSSD
	Strana zelených (6,29 %)			SZ
2010 - 2013	ČSSD (22,08 %) KSČM (11,27 %)	ODS 25%)	2010 - 2014	TOP 09
	TOP 09 (16,7 %) ODS (20,22 %)	TOP 09 31%		ODS
	VV (10,88 %)	ČSSD 12%, VV (10%)		ČSSD
2014 - 2017	ČSSD (20,45 %) + nestraníci	TOP 09 (30%)		VV
	ANO 2011 (18,65 %)	ODS (15%)		SZ
	KSČM (14,91 %)	ANO 2011 (12%)		
	TOP 09 (11,99 %)	ČSSD (10%)	TOP 09	
	ODS (7,72 %)	SZ (9%)	ANO 2011	
2017 - (2021)	Úsvit přímé demokracie - T.O. (6,88 %)		2014 - 2018	My co tady žijeme
	KDU-ČSL (6,78 %)			ODS
				ČSSD
	ANO 2011 (29,64%) + nestraníci	TOP 09 (20%)	2018 - 2022	Sdružení LES, Piráti a NK
	ODS (11,32 %)	ODS (20%)		Zelená pro jedničku
	Česká pirátská strana (10,79 %)	ČPS (16%)		Praha 1 Sobě
	SPD (10,64 %)	ANO 2011 (12%)		ODS
	KSČM (7,76 %) TOLERANCE VLÁDY	KDU-ČSL (7%)		Česká pirátská strana
ČSSD (7,27 %)	ČSSD (5%)	Koalice STAN, KDU-ČSL, IO		
KDU-ČSL (5,80 %)		TOP 09		
TOP 09 (5,31 %)		ANO 2011		
STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ (5,18 %)		Zelená pro jedničku		

Zdroj: ČSÚ – vlastní zpracování

4.1.3 Volební program kandidujících politických stran (volby 2018)

Ke zlepšení života v regionu v podmínkách demokratického státu dochází prostřednictvím voleb, kdy občané mají možnost rozhodovat mezi vizemi a směry rozvoje, které jsou jim předkládány politickými stranami a jejich představiteli. Volební programy politických stran mohou být považovány za zjednodušené alternativní koncepce rozvoje daného regionu.

Volební program může mít tři funkce. První z nich je integrační, v jehož rámci informovaný volič si vybírá tu volební stranu, která mu je dle volebních programů nejbližší. Druhou funkcí je dezintegrační, ve které se politická strana v podstatě odlišuje od jiných kandidujících politických stran. Třetí ideologická znamená, že strana má ideologické pozadí pro možné jednání.

Volební programy pro volby do zastupitelstev obcí strany sestavují převážně v rámci svého oblastního sdružení, kterým často předcházejí ankety voličů – občanů daného města, kteří se vyjadřují k „palčivým problémům“ města, upozorňují na to, co je trápí, co by chtěli zlepšit atd. Volební programy politických stran jsou ve své podstatě často velmi podobné, protože vycházejí z faktických a zjištěných problémů, které chtějí voliči ve svém městě změnit, na které chtějí nalézt řešení. Takovými problémy se zabývají i některé vzniklé místní spolky, které právě poukazují na nedostatky či problémy. V neposlední řadě je třeba v dnešní době také zmínit sociální sítě, na jejichž diskuzních fórech se často tato témata řeší.

Praha 1 SOBĚ, vítěz voleb na území MČ Praha 1 se ve svém volebním programu zaměřil na problémy, které chce řešit a dle jeho mínění trápí nejvíce občany Prahy 1. Lídrem kandidátní listiny se stal Pavel Čížinský, advokát a člen přípravného výboru na záchranu Nemocnice Na Františku, kandidát bez politické příslušnosti. Kampaň byla zaměřená na tyto body: Praha 1 průchozí, radnice otevřená občanům, konečně moderní nemocnice, město bez bariér, vyřešení problému hluku a dopravní situace v centru, pořádek v ulicích, parkování, kulturní dědictví, veřejný pořádek, Airbnb a na městský majetek. Body jsou zařazeny lokálně, aby oslovily voliče, které v dané oblasti bydlí. Volební kampaň byla obdobná jako kampaň vedená na Praze 7, kde post starosty obhajoval bratr lídra kandidátní listiny Praha 1 SOBĚ Jan Čížinský, zastupitel HMP, poslanec, velmi oblíbený politik, který se také velmi zajímal o situaci kolem prodeje Nemocnice Na Františku. (Praha 1 SOBĚ, 2018)

ODS v pořadí výsledků voleb jako druhá, svůj volební program zaměřila na osvědčená témata týkající se parkování, bezdomovectví, proti podnikavcům v turismu (pivní kola, elektrokoloběžky), školství, úklid. Zaměřila se také na lokální témata: nový domov pro seniory, snížení počtu turistických autobusů na Hradčanském náměstí, digitální radnici, Kampa pro pěší, rekonstrukce některých ulic a tramvaje do Vrchlického sadů. Politická strana ODS byla do současnosti ve vedení radnice, proto do svého programu zahrnula i to, co se jí na radnici Prahy 1 dle jejího názoru dosud povedlo – vyzdvihovala hlavně antigrafičké nátěry domů. (ODS, 2018)

Piráti svůj volební program zaměřili na otevřenou radnici v moderním městě, cestovní ruch, územní plánování, dopravu, životní prostředí, bezpečnost a pořádek, bytové a nebytové prostory, zdravotní a sociální péči a kulturu veřejného prostoru a participaci (Piráti, 2018). Z jejich programu však nejsou patrné body – není přesněji uvedeno, na které se chtějí přesně zaměřit, tak jak to udělala např. politická strana ODS. Česká pirátská strana kandidovala na Praze 1 při volbách do zastupitelstev obcí 2018 poprvé.

4.1.4 Složení zastupitelstva MČ Praha 1 (po volbách v roce 2018)

Zatím poslední volby do zastupitelstev obcí se uskutečnily ve dnech 5. a 6. října 2018. Počet volených členů zastupitelstva byl dvacet pět. Na území MČ Praha 1 byl zřízen jeden volební obvod a celkem dvacet jedna volebních okrsků. Celkově pro tyto volby bylo v seznamu voličů zapsáno 20.472 oprávněných voličů. Bylo vydáno 9.489 úředních obálek, volební účast činila 46,35 % a celkově bylo dáno 218.267 platných hlasů.

Tabulka č. 5 Výsledky voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018 v MČ Praha 1

Kandidátní listina		Hlasy		Počet	Přepočtený	Přepočtené	Počet
				kandi-	základ	%	mandátů
Č.	název	abs.	v %	dátů	dle počtu	platných hlasů	
				kandidátů			
1	Svob.a př.dem.- T.Okamura (SPD)	3 448	1,58	12	104 768,16	3,29	0
2	Česká pirátská strana	34 047	15,6	25	218 267,00	15,59	4
3	ZELENÁ PRO JEDNIČKU	11 295	5,17	25	218 267,00	5,17	1
4	ANO 2011	17 862	8,18	25	218 267,00	8,18	2
5	Česká str.sociálně demokrat.	7 941	3,64	25	218 267,00	3,63	0
6	PRAHA 1 SOBĚ	46 396	21,26	25	218 267,00	21,25	6
7	STAROSTOVÉ PRO PRAHU	4 282	1,96	25	218 267,00	1,96	0
8	Občanská demokratická strana	39 008	17,87	25	218 267,00	17,87	5
9	TOP 09	25 968	11,9	24	209 536,32	12,39	3
10	STAN, KDU - ČSL, Inic. Občanů	28 020	12,84	25	218 267,00	12,83	4

Zdroj: ČSÚ/volby – vlastní zpracování

Tabulka č. 5 nám prezentuje, že do zastupitelstva MČ Praha 1 se dostalo sedm politických stran. Počet mandátů (z celkového počtu dvacet pět) bylo rozděleno následovně: nejvíce mandátů získala Praha 1 SOBĚ a to šest mandátů, dále ODS, která získala pět mandátů, po čtyřech mandátech získala Česká pirátská strana a koalice STAN, KDU-ČSL, Inic. Občanů, tři mandáty získala TOP 09, dva mandáty ANO 2011 a jeden mandát získala ZELENÁ PRO JEDNIČKU.

Tabula č. 6 nám podrobněji představuje seznam kandidátů, kteří byli zvoleni do zastupitelstva MČ Praha 1 ke dni voleb. Mimo jiné v tabulce je uvedena politická strana, za kterou daný kandidát kandidoval, dále údaj zda je členem politické strany či není, kolik dostal hlasů a v neposlední řadě, v jakém pořadí kandidoval a byl zvolen.

Tab. č. 6 Zvolení zastupitelé MČ Praha 1 při volbách do zastupitelstev obcí 2018

Kandidátní listina		Kandidát			Navrhující	Politická	Hlasy		Pořadí
číslo	název	poř.	příjmení, jméno, tituly	věk	strana	příslušnost	abs.	v %	zvolení
		č.							
2	Česká pirátská strana	2	Bodeček David Mgr.	38	Piráti	Piráti	1 548	4,54	1
2	Česká pirátská strana	1	Nazarský Pavel Mgr.	56	Piráti	Piráti	1 540	4,52	2
2	Česká pirátská strana	5	Vích Tomáš Ing. arch.	51	Piráti	Piráti	1 532	4,49	3
2	Česká pirátská strana	3	Nazarská Jitka	48	Piráti	Piráti	1 442	4,23	4
3	ZELENÁ PRO JEDNIČKU	1	Kučera Petr Mgr.	38	Zelení	Zelení	693	6,13	1
4	ANO 2011	1	Grabein Procházka Karel Ing.	58	ANO	ANO	792	4,43	1
4	ANO 2011	2	Tesařík Zdeněk PhDr. Mgr.	62	ANO	ANO	764	4,27	2
6	PRAHA 1 SOBĚ	1	Čížinský Pavel Mgr.	41	NK	BEZPP	2 358	5,08	1
6	PRAHA 1 SOBĚ	2	Počarovská Amálie Mgr.	30	NK	BEZPP	2 095	4,51	2
6	PRAHA 1 SOBĚ	3	Skála David	30	NK	BEZPP	1 953	4,2	3
6	PRAHA 1 SOBĚ	4	Talacko Valerie Clare BA	50	NK	BEZPP	1 942	4,18	4
6	PRAHA 1 SOBĚ	5	Brož Vladan Mgr. et Mgr.	41	NK	BEZPP	1 998	4,3	5
6	PRAHA 1 SOBĚ	6	Špaček Martin Bc.	26	NK	BEZPP	1 941	4,18	6
8	Občanská demokratická strana	1	Špačková Eva Mgr.	69	ODS	ODS	1 774	4,54	1
8	Občanská demokratická strana	2	Bureš Richard	54	ODS	ODS	1 681	4,3	2
8	Občanská demokratická strana	3	Heres Tomáš Ing.	41	ODS	ODS	1 614	4,13	3
8	Občanská demokratická strana	4	Scholz Petr Mgr.	29	ODS	ODS	1 585	4,06	4
8	Občanská demokratická strana	5	Mařík Vladimír	73	ODS	ODS	1 574	4,03	5
9	TOP 09	2	Ulm Karel Mgr. MPA	37	TOP 09	TOP 09	1 306	5,02	1
9	TOP 09	1	Lomecký Oldřich Ing.	61	TOP 09	TOP 09	1 248	4,8	2
9	TOP 09	3	Votoček Jan MUDr.	71	TOP 09	TOP 09	1 179	4,54	3
10	STAN, KDU - ČSL, Inic. Občanů	1	Hejma Petr Ing.	49	STAN	STAN	1 404	5,01	1
10	STAN, KDU - ČSL, Inic. Občanů	2	Burgr Petr	65	KDU-ČSL	KDU-ČSL	1 319	4,7	2
10	STAN, KDU - ČSL, Inic. Občanů	7	Caban Michal Ing.	57	IO	IO	1 302	4,64	3
10	STAN, KDU - ČSL, Inic. Občanů	10	Kotas Martin	44	STAN	LES	1 278	4,56	4

Zdroj: ČSÚ/volby – vlastní zpracování

První zvolený zastupitel, Mgr. David Bodeček, který kandidoval za politickou stranu Česká pirátská strana na druhém místě, se díky velkému množství preferenčních hlasů dostal až na první příčku kandidátní listiny „pirátů“. Obdobná situace se opakuje u politické strany TOP 09, kde dosavadního starostu Lomeckého, kandidujícího na prvním

místě v konečném výsledku předstihl kandidát číslo dvě Ulm. Taktéž u koalice STAN, KDU-ČSL a Iniciativa občanů se do zastupitelstva díky uděleným preferencím dostal kandidát ze sedmého a desátého místa.

Často se setkáváme s odlišnými názory na to, zda má metoda křížkování jednotlivých kandidátů podstatnou roli, jestli mohou voliči za pomoci křížkování ovlivnit výsledky voleb.

Při volbách do zastupitelstva obce, resp. do zastupitelstva MČ Praha 5 v roce 2006 byla vedena kampaň proti tehdy velmi nepopulárnímu a kontroverznímu starostovi MČ Praha 5 Jančíkovi, který kandidoval za Občanskou demokratickou stranu z prvního místa. Za velkého zájmu médií proběhla na území MČ Praha 5 kampaň, jakým způsobem mohou voliči ovlivnit hlasování, resp. „vykřížkovat“ nepopulárního starostu. I přesto, že v počtu platných hlasů skončil až na dvačtyřicáté pozici, přepočtem hlasů stejně postoupil z prvního místa a obhájil post starosty městské části.

Mandáty, přidělené kandidátní listině, se udělují jednotlivým kandidátům následovně: pokud je jich na kandidátní listině více než jeden, vypočítá se průměrný počet hlasů pro jednoho kandidáta (nepočítají se odvolaní kandidáti a kandidáti, kteří odstoupili), vypočtený průměr se nezaokrouhluje a hodnota celé části se zvýší o 10 % (přičte se 1/10 celé části průměru), hodnota průměru zvýšená o 10 % se uvede jako hranice, ke které se porovnávají počty hlasů pro jednotlivé kandidáty, kandidát, který počtem hlasů této hranice dosáhne, se pro přikázání mandátu posune na první místo pořadí, je-li takových kandidátů více, seřadí se sestupně podle počtu získaných hlasů, jsou-li počty hlasů shodné, rozhodne o pořadí přikázání mandátu původní pořadí kandidáta na hlasovacím lístku, pokud žádný z kandidátů hranice nedosáhne, mandáty se kandidátům udělí v pořadí, v jakém jsou uvedeni na hlasovacím lístku. (Podrobný popis postupu při rozdělování mandátů ve volbách, 2018)

Aby voliči mohly takto ovlivnit výsledek, museli by ostatní kandidáti získat více hlasů, než kolik činí průměrný počet hlasů na kandidáta Zmíněná hranice pro ODS v Praze 5 byla 12.078. K využití takovýchto preferenčních hlasů tedy nedošlo.

Lze se tedy domnívat, že vůlí tvůrce volebního zákona se stala skutečnost, aby měli voliči možnost rozhodnout, kdo po vyhodnocení výsledků přeskočí na kandidátce ostatní, ale jen do určité míry. Záměr tvůrců zákona pro stanovení této míry mohl být veden i tím, že voliči při volbách do zastupitelstev obcí (ve velkých městech) mají obvykle lepší

informace o kandidátech, tj. o jejich schopnostech řešit problémy, komunikovat s ostatními atp., nežli jiný volič. A tento faktor by měl mít nějakou váhu. To, že by někdo, kdo například jen na chvíli před volbami mediálně „zasvítí“ mohl snadno všechny ostatní přeskakat, nebo, že by nějaká cílená kampaň na kandidáta mohla zamíchat výsledky, chtěli možná eliminovat právě uvedenou hranici pro preferenční hlasy. (Mýty kolem volby starosty na MČ Praha 5, 2006)

Na dvacetipětičlenné zastupitelstvo je roztříštěnost politické reprezentace do sedmi politických stran poměrně veliká. Dochází zde k tomu, že aby nějaká politická koalice získala nadpoloviční většinu, je třeba se dohodnout s více stranami – což v prosazování některých zájmů, cílů či slibů, ke kterým se dané politické strany před volbami zavázaly, může být dosti problematické – čím více různorodých lidí, tím je někdy obtížnější se dostat k určitému závěru.

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí umožňuje kandidaturu nezávislých kandidátů (to však neplatí u ostatních voleb, výjimku tvoří volby senátní a prezidentské, které jsou však konané podle většinového systému), na druhou stranu však nezávislým kandidátům klade určité překážky. Je třeba upozornit, že kandidát bez politické příslušnosti navržený politickou stranou není nezávislým kandidátem. Pokud volební stranu tvoří nezávislý kandidát či jejich sdružení, musí tato volební strana při podávání kandidátní listiny předložit petici podepsanou voliči podporující jejich kandidaturu s ostatními údaji dle zákona. Předložení potřebného množství podpisů má tak zabránit kandidatuře osob bez vážného úmyslu funkci vykonávat. Počet podpisů, který současná úprava vyžaduje, je však přílišný. Prakticky tak může být obtížnější získat podpisy na podporu kandidatury než samotný mandát (a to zejména v případě sdružení nezávislých kandidátů ve velkých městech).

4.1.5 Nové vedení na radnici Praha 1

Na základě vyhlášených a zveřejněných výsledků voleb do zastupitelstva MČ Praha 1 došlo k jednání politických stran. Jelikož žádná politická strana nezískala nadpoloviční většinu mandátů, bylo zřejmé, že se musí zformovat koalice politických stran, která získá nadpoloviční většinu.

Na základě koaliční smlouvy podepsané v listopadu 2018 se na vedení města dohodli podílet politické strany či hnutí: PRAHA 1 SOBĚ, Česká pirátská strana, koalice STAN, KDU-ČSL, Iniciativa občanů a ZELENÁ PRO JEDNIČKU, kteří celkově disponovali patnácti hlasy v zastupitelstvu obce. Vznikla zde tedy nadměrná ideově nepropojená koalice. Opozici zastupovali politické strany ANO 2011, ODS a TOP 09. Vznikla nová opoziční role pro politické strany ANO 2011 a TOP 09, které se dostaly do této pozice společně s ODS. Ta však v opozici již jednou figurovala, a to v letech 2010 – 2014.

20. listopadu 2018 byl v rámci ustanovujícího zastupitelstva zvolen starosta MČ Praha 1 Pavel Čižinský, pro kterého hlasovalo z dvaceti tří přítomných dvaadvacet zastupitelů. „*Chceme tu být skutečně pro všechny občany Prahy 1, a to nejen pro naše voliče, ale i pro ty, kteří nás nevolili, nebo se dokonce slibované změny obávají,*“ vyzdvihl Pavel Čižinský po svém zvolení. (Praha 1 má nové vedení, 2018)

V nové koalici je vedle zkušených politiků i mnoho „nováčků“, pro které se stal mandát zastupitele MČ Praha 1 docela novou zkušeností. Na jednu stranu může být invaze „nováčků“ na radnici velké riziko, obzvláště pro ty, kteří ještě nikdy nebyli zvoleni zastupitelem nebo nemají zkušenosti s fungováním státní správy. Na druhou stranu se nemusí ničeho bát, nemají žádné „vazby“ na politiky a mohou vnést nové nápady či řešení. To, jestli byla důvěra voličů vyslovena správně, ukáže až čas.

4.1.6 Participace na radnici Praha 1 po volbách v roce 2018

Vstupem nové koalice na radnici Prahy 1 došlo k několika změnám v participaci obyvatel městské části. Nejen Praha 1 SOBĚ, ale i Česká pirátská strana, kladly ve svém volebním programu větší důraz na zapojování obyvatel při řešení problémů a také „otevřenou radnici“.

Jedním z prvních kroků nové koalice byl vstup Městské části Praha 1 do NSZM ČR – Národní síť Zdravých měst České republiky. MČ Praha 1 do ní vstoupila v roce 2019 a figuruje zde v pozici začátečníka. „Zdravé město, obec, mikroregion, kraj“ je prestižní

označení pro municipalitu, která je aktivně zapojena do mezinárodního Projektu Zdravé město (obec, region) pod patronací OSN-WHO. V rámci jednotlivých států Evropy vznikají národní sítě, které mezi sebou spolupracují. Ačkoliv Zdravé město, obec, region má organizační zázemí úřadu, není pouhou „úřední aktivitou“. Je zejména projektem komunitním – otevírá prostor pro posilování aktivity a zájmu obyvatel. Zdravá města, obce a regiony systematicky podporují kvalitu veřejné správy, kvalitu strategického plánování a řízení s ohledem na udržitelný rozvoj a podporu zdraví, aktivně se ptají svých obyvatel na jejich názory. NSZM ČR má 131 členů, s regionálním vlivem na 2113 měst a obcí, ve kterých žije 5,342 milionu obyvatel, což je 50 % populace ČR. (Národní síť Zdravých měst ČR, 2018)

Na podzim roku 2019 se v Malostranské besedě uskutečnilo první participační setkání s využitím metodiky spolku Národní síť zdravých měst, jehož je Praha 1 součástí. U kulatých stolů řešili občané se zástupci radnice tři témata – občanskou vybavenost v nebytových prostorech Prahy 1, kritéria pro nakládání s obecními byty a podněty pro další využití Loretánské zahrady. Akce se zúčastnila zhruba stovka občanů. Setkání uspořádal místostarosta pro participaci a otevřenou radnici Pavel Nazarský se svým týmem. Hlavním cílem tohoto participačního setkání bylo shromáždit náměty, postřehy a podněty k hlavním tématům setkání a nalézt pomocí hlasování širokou shodu. Občané ale mohli navrhnout podněty k řešení i v dalších oblastech, a tak se v seznamu objevily například návrhy na vysazení nového stromu při horním konci Nerudovy ulice, na zklidnění dopravy v Loretánské ulici, vybudování veřejné sauny, zklidňování některých ulic výměnou dlažby za asfalt, instalaci solární energetiky na střechách domů, zvýšení počtu strážníků na Malé Straně anebo na vybudování komunitních zahrádek ve vnitroblocích. Občané pak mohli jednotlivé náměty podpořit svými hlasy. (Jak to vidíte vy, participační setkání u kulatých stolů, 2019)

Dalším důležitým krokem k otevřené radnici bylo zavedení CityVizor.cz. Aplikace CityVizor je prostředkem pro “Transparentní hospodaření do detailu každé faktury” postavená na otevřených datech o hospodaření měst a obcí. Záměrem projektu je nabídnout městům a obcím jednoduchou možnost vizualizovat data o hospodaření obce a dát je do kontextu takovým způsobem, aby byla jasná, zřetelná a srozumitelná pro širší veřejnost. Využití této aplikace je nabízeno zdarma každému městu nebo obci, které projeví zájem se zapojit. Je postavena na principu sdílené služby a provoz zajišťuje spolek

Otevřených měst. Aplikace byla vyvinuta pracovníky Ministerstva financí a v současné době tuto aplikaci využívá více než 10 obcí v České republice a nyní probíhá připojení všech městských částí v Praze. (CityVizor, 2019)

Městská část Praha 1 se v květnu 2019 stala také členem „Otevřená města“ což je sdružení měst, jejichž cílem je věnování pozornosti při zveřejňování smluv a dobré praxe, open data, zapojení občanů on-line, open source (otevřené veřejné soutěže), centrální zadávání veřejných zakázek a spolupráce s ostatními aktéry. (Cíle fungování, 2019)

V rámci participace byl realizován průzkum MČ Praha 1, od října do začátku listopadu a byl zaměřen na to, co chybí na Praze 1. Zúčastnilo se ho celkem 524 respondentů, z toho 387 online a 137 tištěným dotazníkem. Z výsledků zveřejněných na webových stránkách městské části je patrné, že na Praze 1 je nedostatek drobných řemeslníků, pekáren, železářství a volnočasových zařízení. V oblasti služeb schází nejvíce občanům MČ Prahy 1 drobní řemeslníci. V průzkumu to uvedl každý druhý. Více než třetině (36 %) pak chybí i servis domácích spotřebičů a zhruba každému čtvrtému respondentovi chybí čistírny (26 %). Na otázku co v Praze 1 chybí z oblasti potravin a gastroprovozů se dotazovaným nejčastěji vybavila pekárna (43 %). Přibližně třetině scházejí malé samoobsluhy s potravinami a o procento méně lidé uváděli obchod s rybami a drůbeží (32 %). V kategorii ostatních prodejen lidem na Praze 1 nejčastěji chybí obchody se železářstvím a instalačním materiálem (39 %). Obdobně často uváděli také obchod s domácími potřebami. Každý pátý pak uvedl drogerii.

Zavedenou novinkou je možnost sledování zasedání zastupitelstva on-line.

4.1.7 14 měsíců po volbách - vypovězení koaliční smlouvy – nová koalice ve vedení MČ Praha 1

V prosinci 2019 došlo ze strany klubu My, co tady žijeme k rozvázání stávající koaliční smlouvy s odůvodněním manažerského selhání Čížinského a k různým názorovým neshodám v rámci koalice. Později k dalším důvodům přibyl údajný rozklad Úřadu MČ Praha 1 po personální stránce (odchody dlouhodobých zaměstnanců a příchod velkého množství poradců nového vedení). Zástupci tří opozičních stran ODS, ANO a TOP 09 podepsali s klubem My, co tady žijeme novou koaliční dohodu a společně na mimořádném zastupitelstvu dne 14. ledna 2020 došlo k odvolání celého vedení včetně starosty

Čížinského. V následné volbě nové rady zvolili za starostu Petra Hejmu (STAN), který funkci starosty MČ Praha 1 již zastával v letech 2006 až 2009 za ODS (z funkce byl odvolán po třech letech, kdy ho z důvodu špatného hospodaření s majetkem městské části odvolalo stávající zastupitelstvo i s jeho politickými kolegy z ODS).

Na úvod zasedání mimořádného zastupitelstva starosta Čížinský (Praha 1 SOBĚ) řekl, že k odvolání vedení nevidí žádný důvod. „*Většina z nás byla zvolena, abychom radnici změnili, aby opět nepropukla rakovina korupce, klientelismu a papalášství. Tento den je důkazem o tom, že jsme skutečně byli nepohodlní těm, kteří v minulých letech na Praze 1 a na úkor obyvatel obohacovali,*“ řekl Čížinský. Nová koalice získala v pětadvacetičlenném zastupitelstvu většinu s třinácti hlasy. (Praha 1 má nového starostu, odvolaného Čížinského nahradil Hejma, 2020)

Do vedení radnice se tak vrátili někteří zastupitelé, kteří pozici radního nebo zastupitele vykonávali již v minulém volebním období. Jako hlavní cíle si nová koalice vytyčila spuštění privatizace bytů, vyřešení problému parkovacích karet. Nemocnici Na Františku, která měla přejít pod magistrát, chce nové vedení ponechat pod správou městské části a s magistrátem jednat o modelu financování.

4.2 Dotazníkové šetření

4.2.1 Metodologie výzkumu

Pro získání informací pro tuto diplomovou práci bylo vybráno dotazníkové šetření jako empirická varianta kvantitativního výzkumu, jejíž výhodou je relativní časová i finanční nenáročnost, ale současně způsob, jak získat relevantní informace od primárního zdroje. V tomto případě jsou cílovou skupinou obyvatelé - voliči Městské části Praha 1 s aktivním volebním právem, kteří se zúčastnili posledních voleb do zastupitelstva obce v roce 2018.

Samotný dotazník je složen z dvaceti otázek, z toho devatenáct jich je uzavřených a jedna otevřená otázka. Otázky jsou sestavovány tak, aby poskytly informace týkajících se vazeb voličů a kandidátů, způsobu hlasování, znalosti politických programů a spokojenosti s prací zvolených zastupitelů a také způsob zapojování do participace. Závěrem výzkumu je úsilí o vysvětlení volebního chování voličů Městské části Praha 1.

4.2.2 Postup získávání dat

Dotazník byl distribuován prostřednictvím e-mailu a sociálních sítí v době od 15. ledna 2020 do 5. února 2020. Celkově odpovědělo 178 respondentů (jedná se tedy o vzorek o velikosti necelého 1 % z celkového počtu voličů na území městské části Praha 1). Dotazník byl sestavován tak, aby byl co možná nejvíce srozumitelný a jeho vyplnění nezabralo více než pět minut času. Bylo třeba vyplnit odpovědi na všechny kladené otázky, jelikož na sebe navzájem navazovaly, některé doplňovaly či rozšiřovaly předchozí otázku.

Výsledky dotazníkového šetření lze však brát pouze orientačně, protože ke zkreslení dochází především z důvodu nepravdivých odpovědí respondentů, které mohou pramenit z nepochopení dané otázky, ale také ze skutečnosti, že od voleb uběhl rok a respondenti si nemusí pamatovat, jakým způsobem volili. (Kopřiva, 2012)

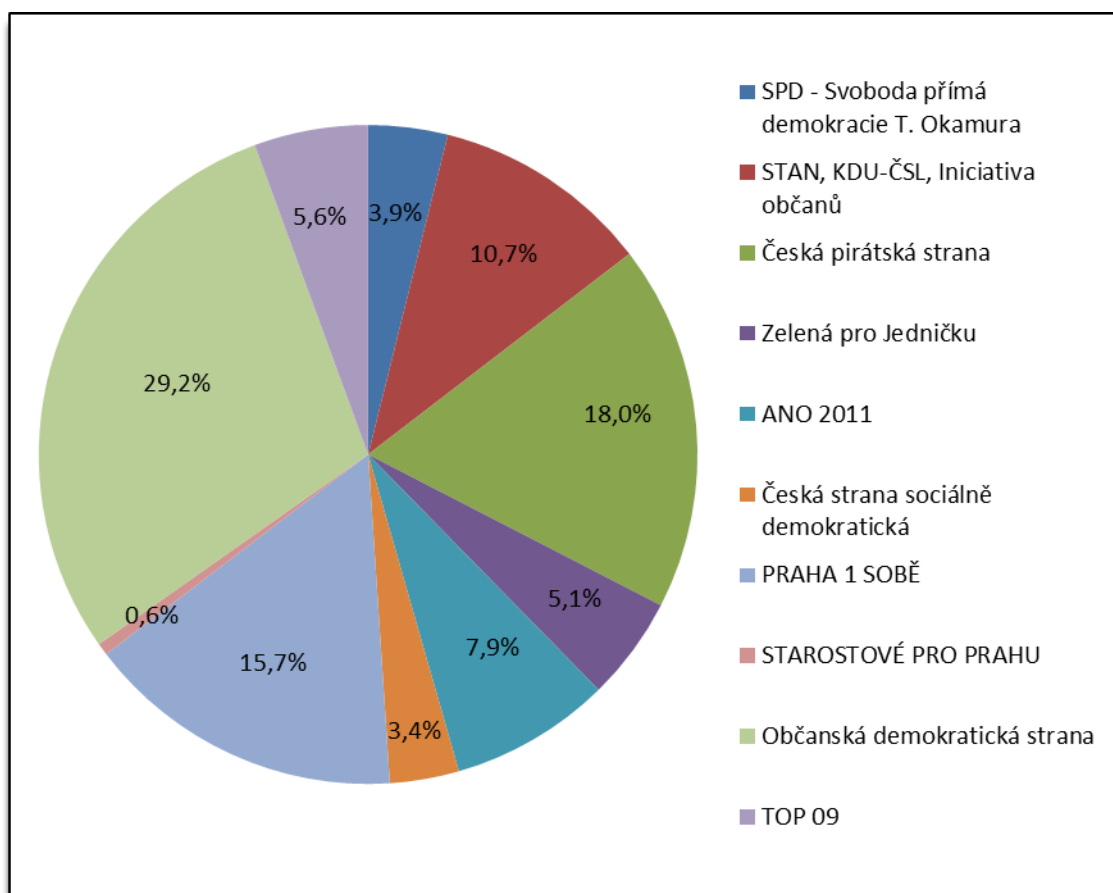
4.2.3 Získaná data a odpovědi na jednotlivé otázky dotazníkového šetření

Celkem bylo získáno k analyzování 178 řádně vyplněných dotazníků. Dotazník byl vytvořen v aplikaci www.survio.cz. Výsledné grafy jsou vytvořeny ze získaných výsledků v Microsoft Excell 2007. Ke každému grafu je uveden v textu příslušný komentář. V poslední části interpretace výzkumného šetření jsou uvedeny základní sociodemografické údaje zkoumaného souboru.

První otázka: Zúčastnil/a jste se voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018?

Komentář: Na první otázku odpovědělo všech 100 % respondentů, že se zúčastnilo voleb do zastupitelstev obcí ve sledovaném roce. Pokud porovnáme volební účast na území městské části Praha 1, je při volbách do zastupitelstev obcí obdobná jako celorepubliková volební účast. V průměru se pohybuje kolem 45 %.

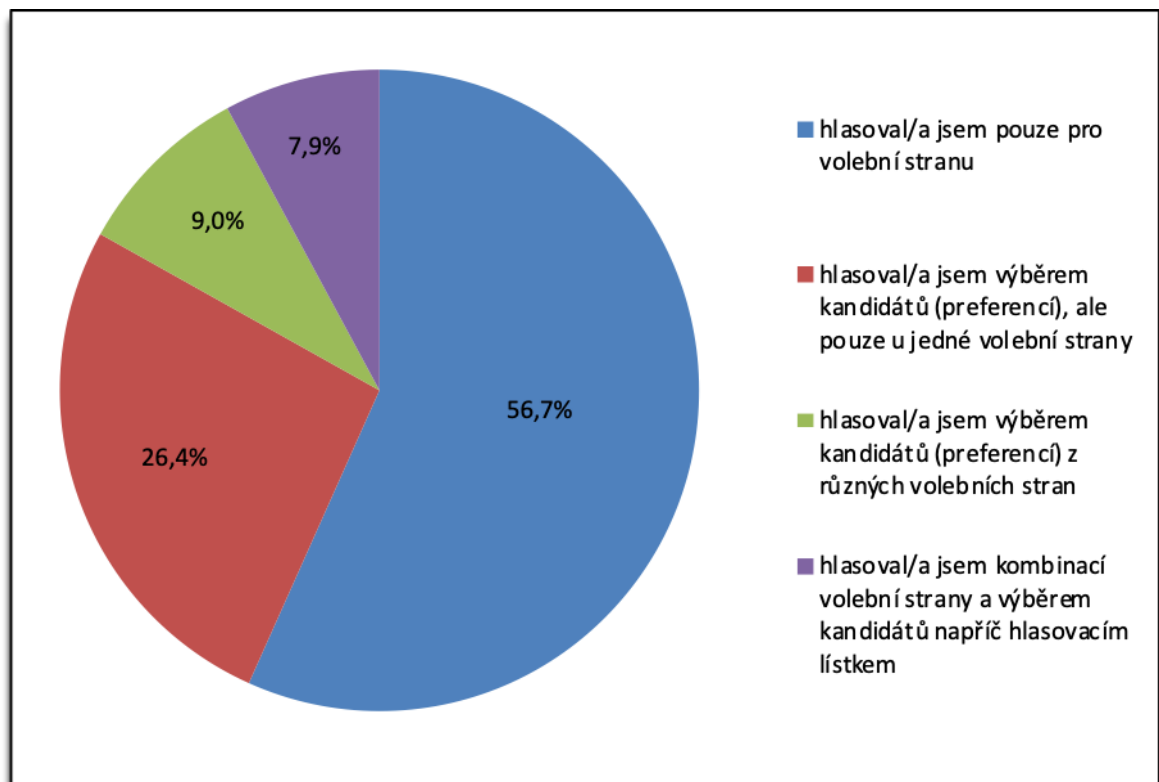
Graf č. 2 Do zastupitelstva MČ Praha 1 jste v roce 2018 volil/a?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: V nabídce odpovědí bylo všech deset kandidujících stran. Výsledky kopírují v základě celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí na území Městské části Praha 1, jenom se změnilo pořadí na prvních třech místech.

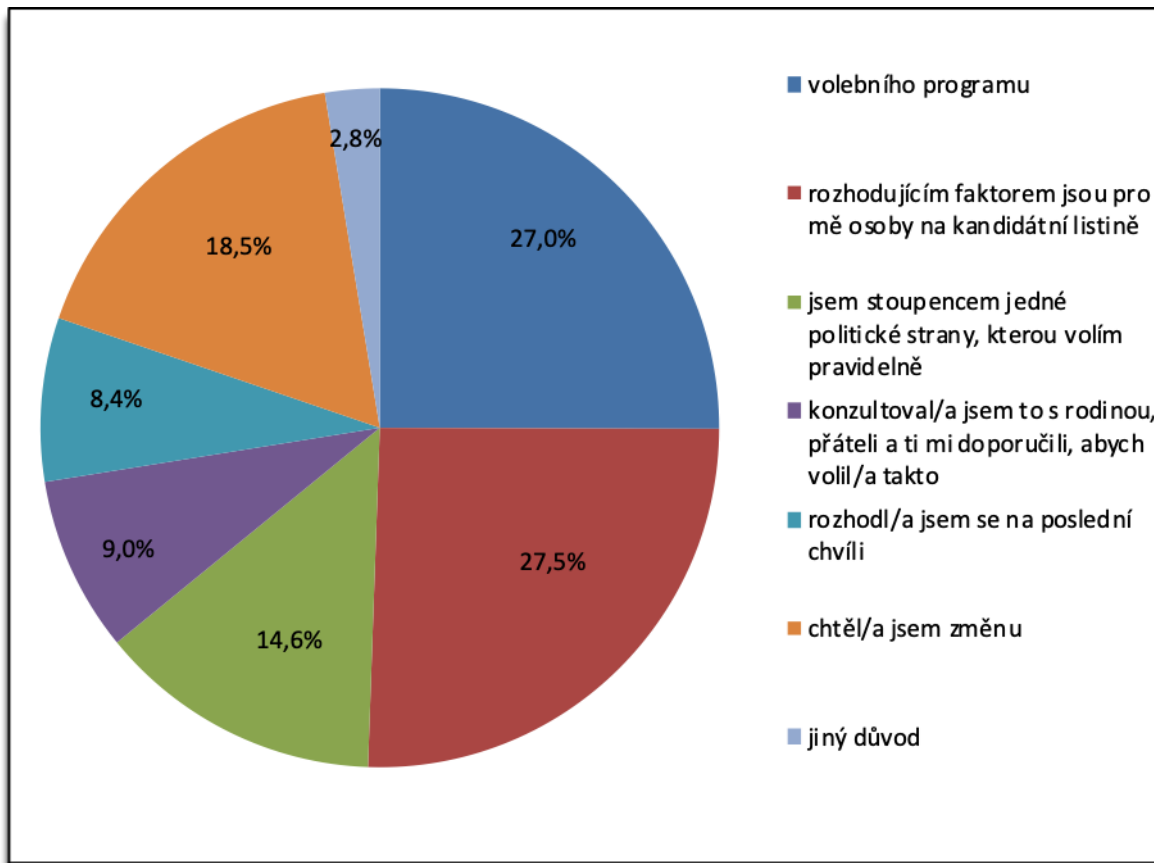
Graf č. 3 Jakým způsobem jste hlasoval/a?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: V dotazníku byl stanoven možný výběr ze čtyř odpovědí. Z odpovědí respondentů vyplývá, že nadpoloviční většina dotazovaných voličů stále využívá pouze možnost zaškrtnutí a volbu jedné volební strany bez možnosti využití preferenčního křížkování ať už u jedné volební strany nebo napříč volebním spektrem tzv. panašováním.

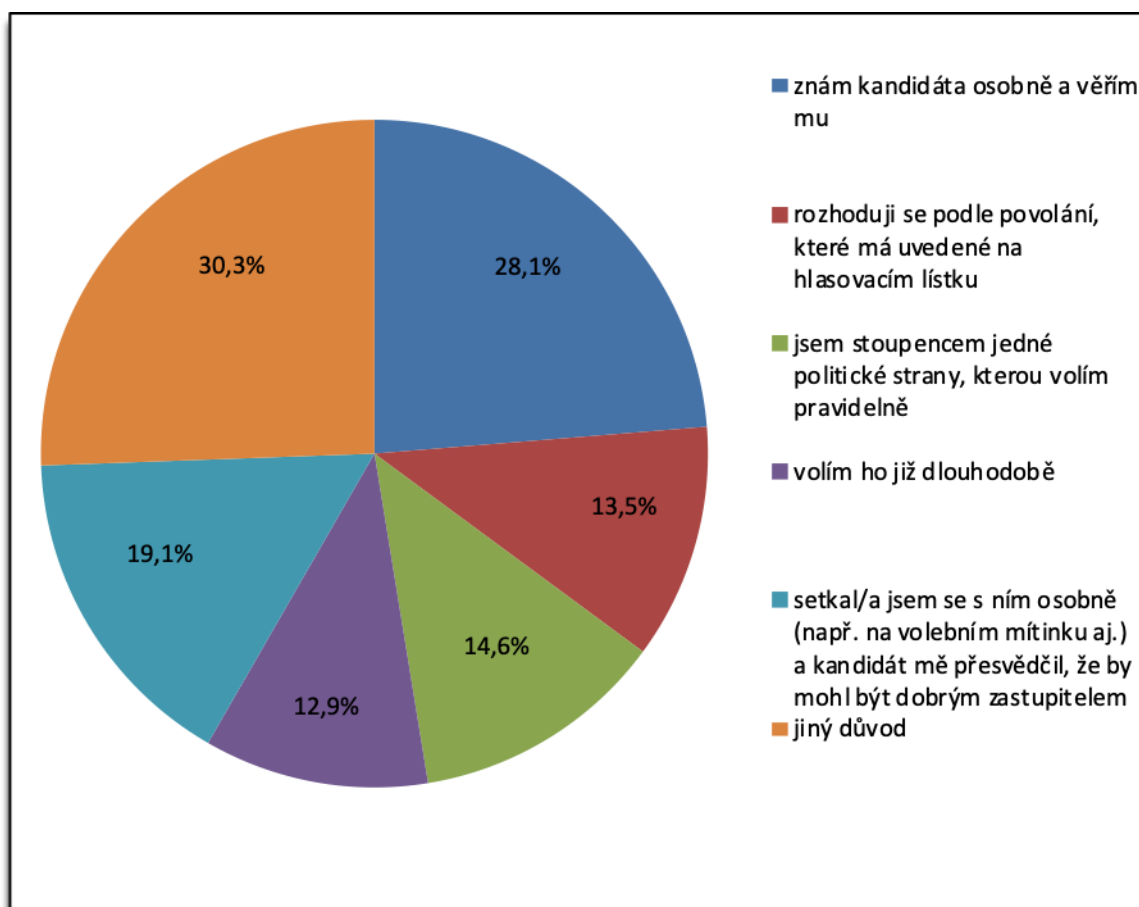
Graf č. 4 Koho budu volit, jsem se rozhodl/a na základě?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: U této otázky byl výběr odpovědí širší a respondent mohl zvolit jednu nebo více odpovědí. Na prvních pozicích v odpovědích respondentů, na základě čeho se rozhodují, se umístil volební program a osoby na kandidátní listině. Zajímavé je, že na třetím místě se umístila skutečnost, že volič chtěl změnu.

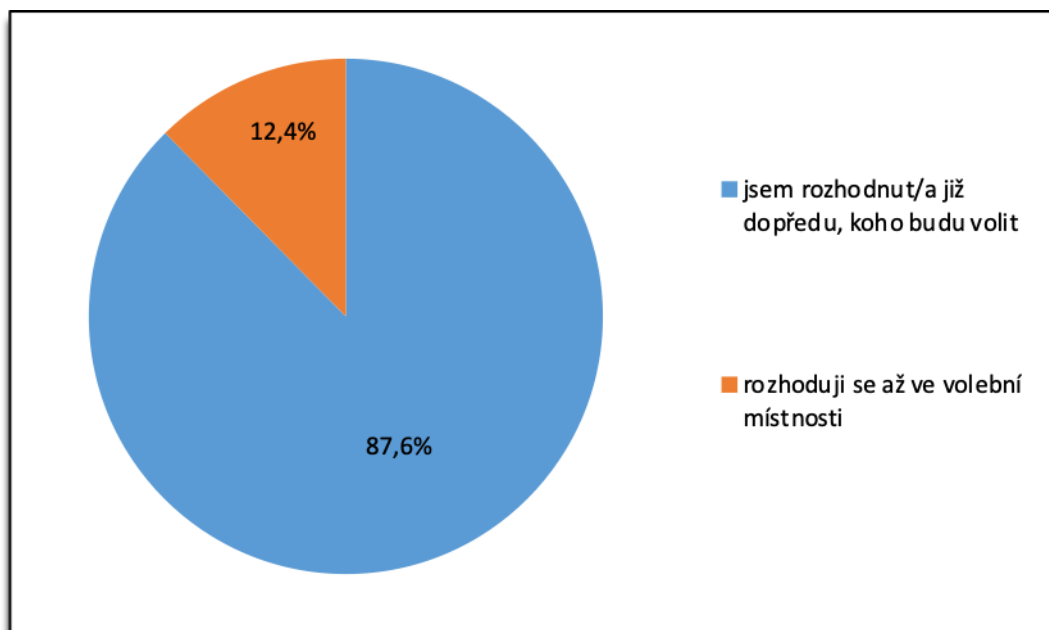
Graf č. 5 Pokud hlasujete formou preferencí, co je pro Vás u daného kandidáta rozhodující?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: U této otázky měl respondent možnost volby více variant. Z grafu vyplývá, že poměrně mnoho respondentů i přesto, že Praha 1 není malá obec, zná svého kandidáta osobně. Tato skutečnost by se dala očekávat spíše v menších obcích než v „anonymní“ Praze.

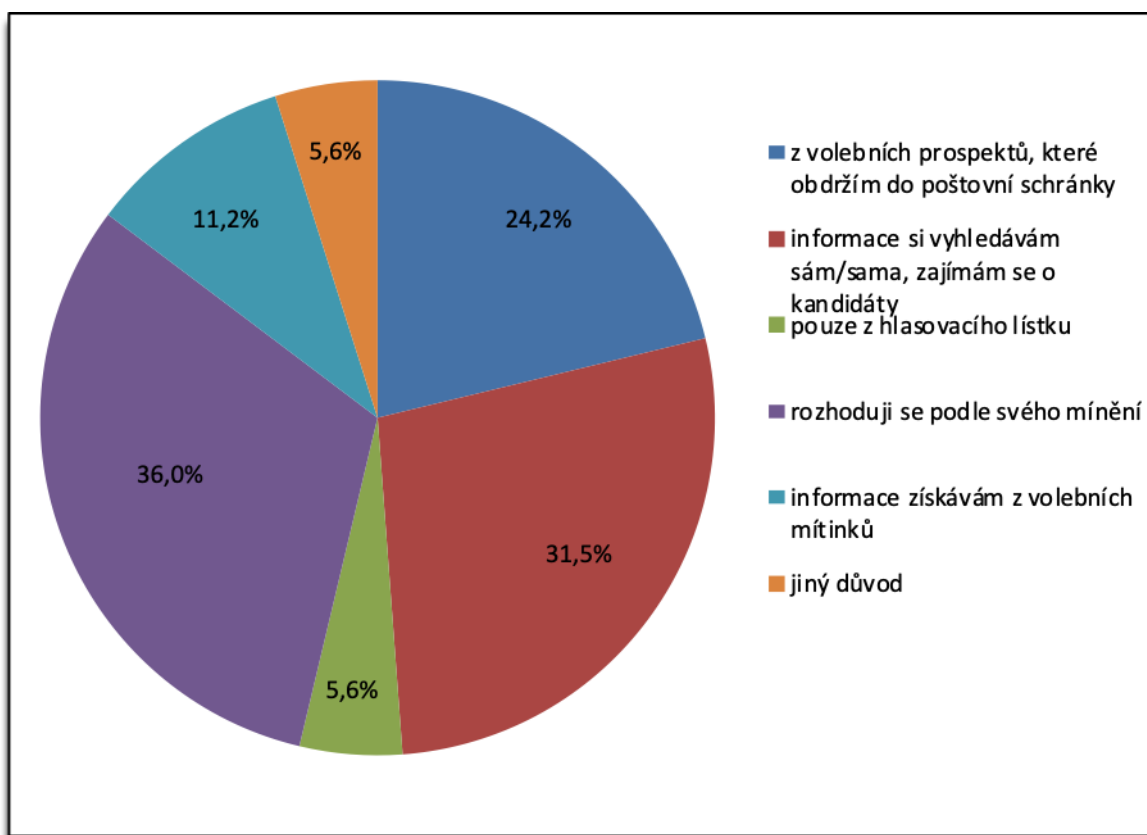
Graf č. 6 Kdy se rozhodujete o tom, koho budete volit?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Ze získaných odpovědí je evidentní, že převažují voliči, kteří jdou volit své zástupce, jsou o volbě rozhodnuti předem. K výběru předem přispívá i fakt, že hlasovací lístky jsou distribuovány přímo voličům a tak voliči mají čas si v prostředí domova prohlédnout a přečíst všechny kandidátní listiny.

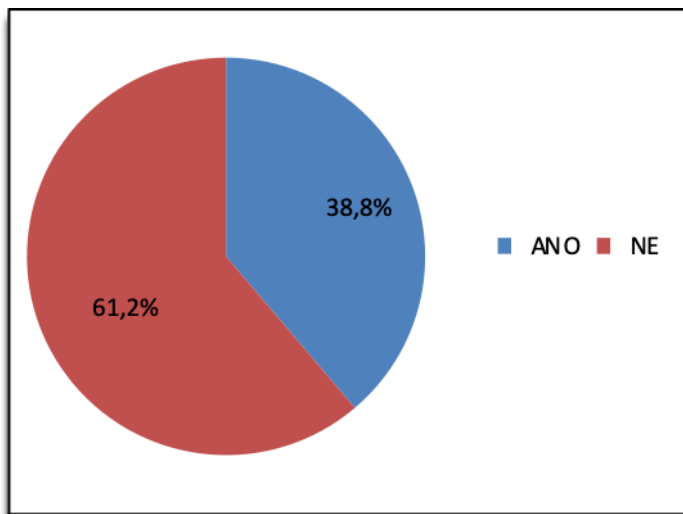
Graf č. 7 Informace o volebních stranách, které kandidují, o jejich programech a kandidátech, získávám?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: U otázky sedmé měl respondent na výběr z jedné nebo více odpovědí. Nejčastější odpovědí respondentů bylo, že se volič rozhoduje podle svého mínění. Na druhou stranu velké množství respondentů odpovědělo, že si informace o kandidátech vyhledává samo a to zřejmě v médiích (internet, TV) a vysoce hodnocené je získávání informací z volebních prospektů.

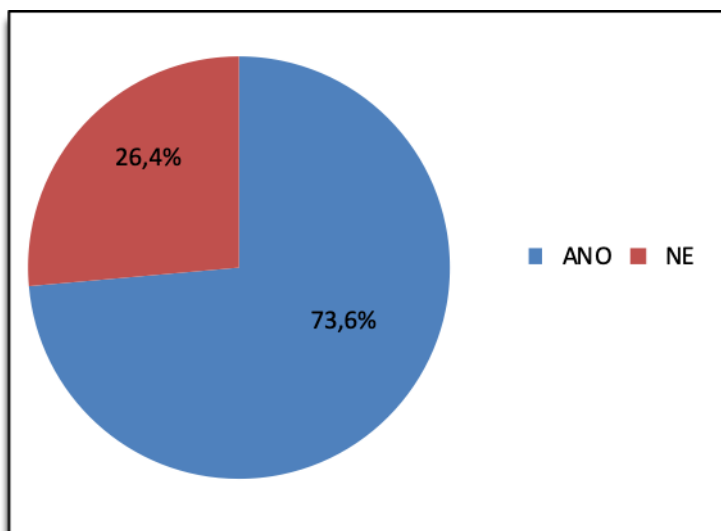
Graf č. 8 Zúčastnil/a jste se někdy předvolebního mítinku či setkání voličů s kandidáty?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: I přesto, že více respondentů odpovědělo, že se nezúčastnilo předvolebního mítinku či setkání s kandidáty je nesporné, že nezanedbatelná část voličů se předvolebních mítinků či setkání zúčastňuje.

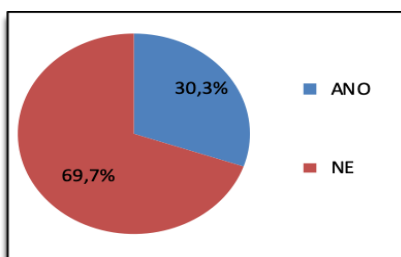
Graf č. 9 Zajímáte se o plnění slibů či závazků politické strany, hnutí či kandidáta, kterého jste volil/a ve volebním období?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Údaje v grafu vypovídají o tom, že téměř $\frac{3}{4}$ respondentů se zajímají o plnění slibů či závazků politické strany, hnutí či kandidáta, kterého volili.

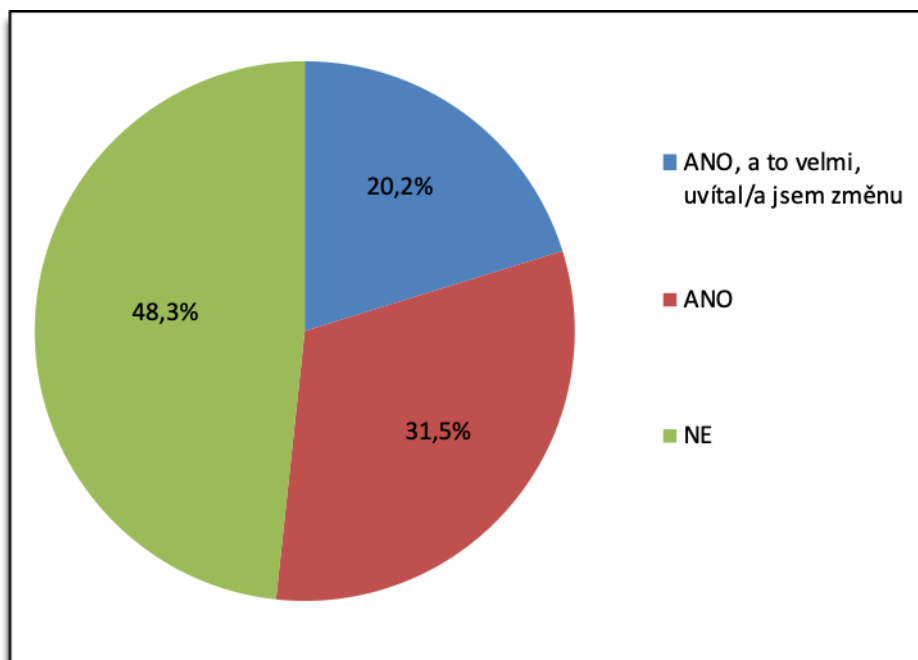
Graf č. 10 Byl/a jste spokojen/a s vedením MČ Praha 1 v minulém volebním období 2014 – 2018? (starostou MČ Praha 1 v té době byl Ing. O. Lomecký)

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Výsledek dotazníkového šetření se odráží od celkových výsledků voleb, protože vládnoucí politická strana TOP 09, která obhajovala sedm mandátů, získala ve volbách pouhé tři mandáty. Mandáty této politické strany se snižovaly i na celorepublikové úrovni. Zde se pravděpodobně odrazila nepopulárnost lídra kandidátní listiny a „touha“ občanů Prahy 1 po změnách na radnici.

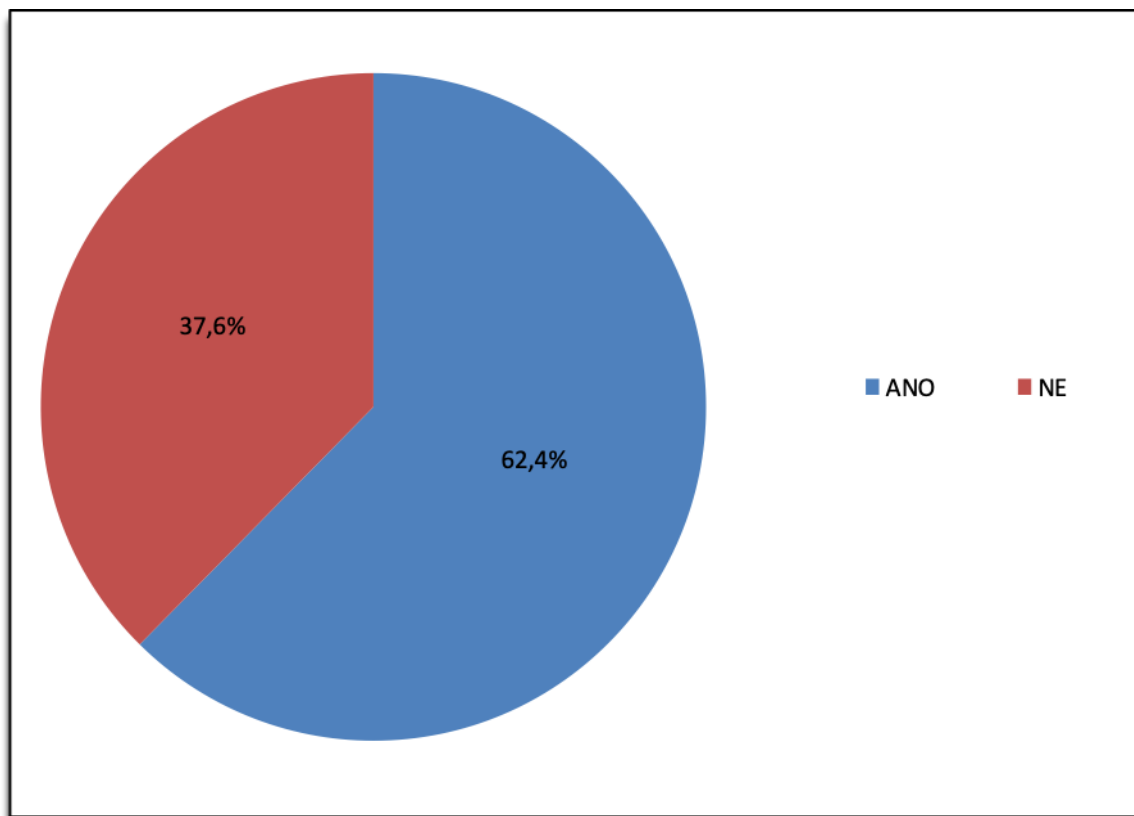
Graf č. 11 Byl/a jste spokojena se složením koalice na radnici Praha 1 po volbách 2018? Starostou byl Pavel Čížinský.

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Většina respondentů odpověděla pozitivně a to, že je spokojena se složením koalice a se jmenováním Čížinského starostou Prahy 1.

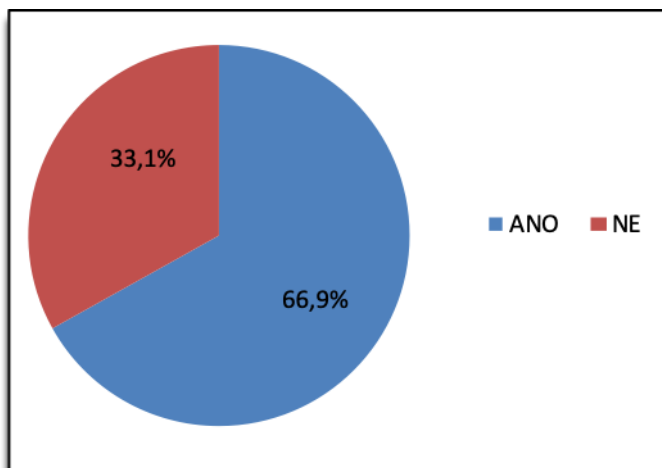
Graf č. 12 Dne 14.01.2020 došlo k odvolání dosavadního starosty Pavla Čížinského. Zároveň došlo k vypovězení koaliční smlouvy a novým starostou se stal Ing. Petr Hejma. Uvítal/a jste tuto změnu?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Tato otázka byla přidána do dotazníkového šetření dodatečně, na základě vypovězení koaliční smlouvy uskupením My, co tady žijeme (STAN, KDU-ČSL, Iniciativa občanů). Dne 14.01.2020 byl dosavadní starosta Čížinský odvolán na mimořádně svolaném zastupitelstvu, a novým starostou se stal Petr Hejma (STAN). Z obdržných odpovědí respondentů plyne, že většina z nich změnu ve vedení uvítalo. Lze se pouze domnívat, jestli se jedná o nespokojenost proto, že ho volič nevolil, nebo ho volil, ale volič nebyl spokojen s jeho prací na radnici.

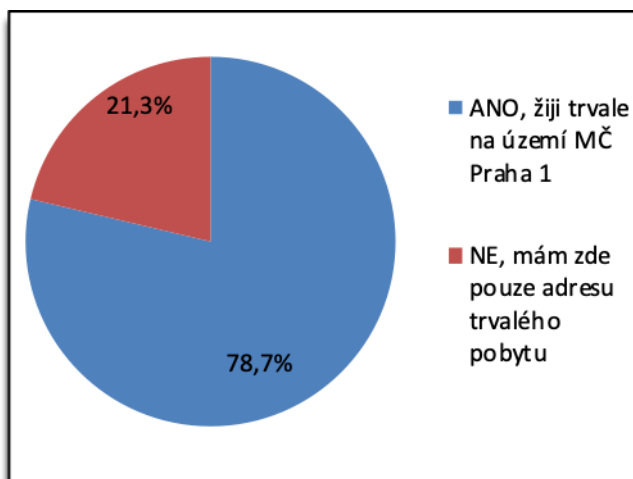
Graf č. 13 Pokud by nyní, po více než roce od voleb proběhly volby nové, volil/a byste stejně?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: I přes skutečnost, že během čtrnácti měsíců došlo ke změně ve vedení radnice, respondenti v 66,9 % uvedli, že pokud by nyní proběhly nové volby do zastupitelstva obce, volili by stejně.

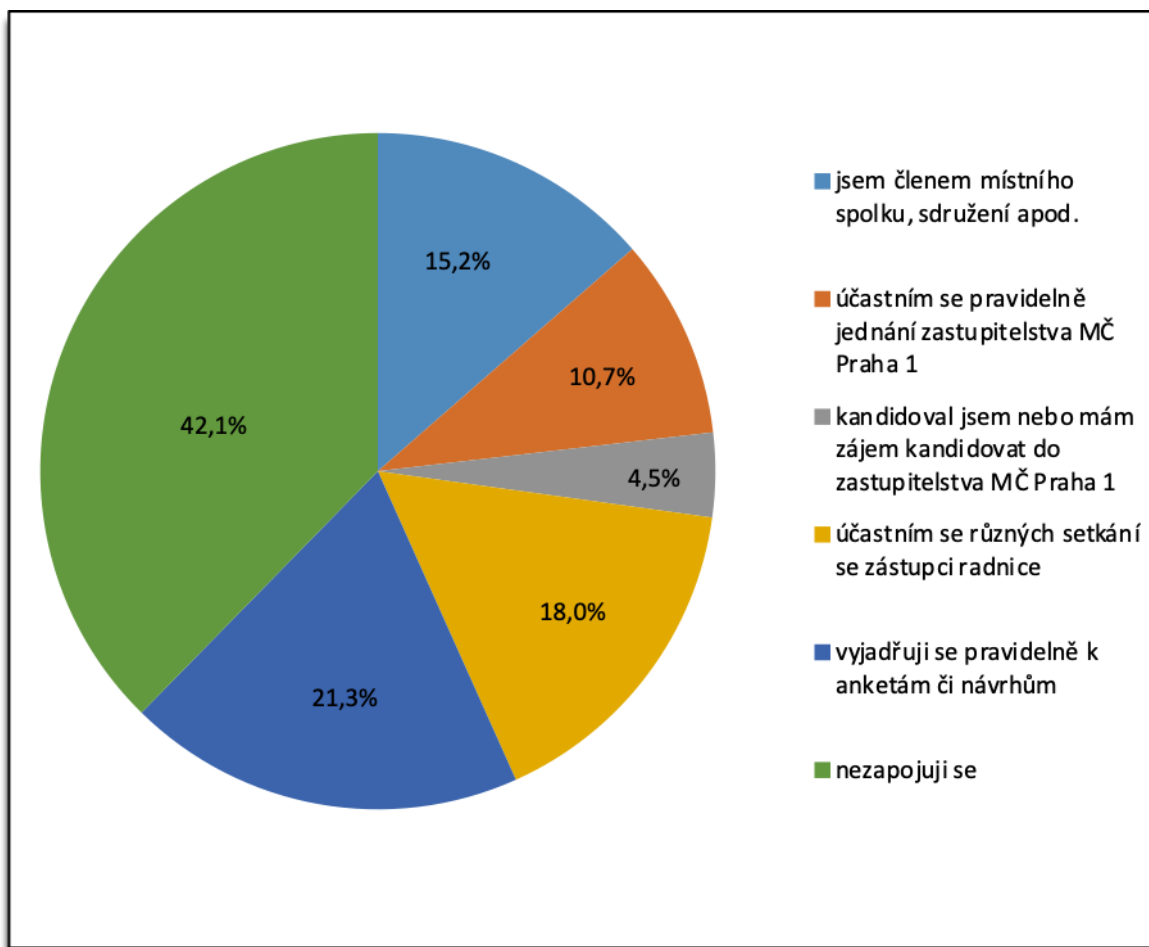
Graf č. 14 Žijete trvale na území MČ Praha 1?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Více než 78 % respondentů odpovědělo, že trvale žije na území MČ Praha 1. Lze se domnívat, jestli respondenti odpovídali pravdivě, jelikož je zaznamenán silný trend vylidňování centra města a to hlavně z důvodu pronájmu bytů v centru a to až už z důvodu dlouhodobého nebo sdíleného krátkodobého pronájmu.

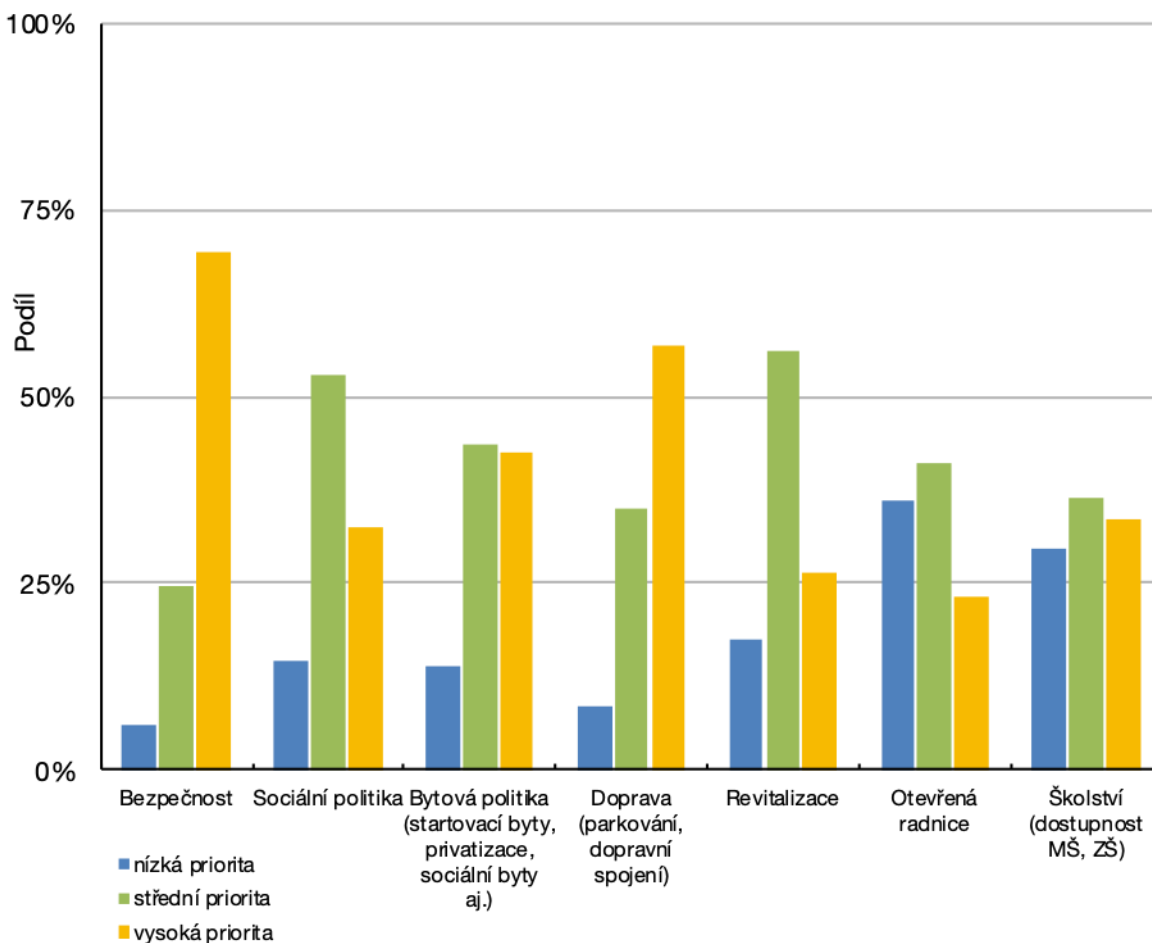
Graf č. 15 Zapojujete se nějakým způsobem do participace?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Více než 40 % respondentů odpovědělo, že se do participace obyvatel nezapojují. Pokud se zapojují, tak nejčastějším způsobem je vyplnění či vyjádření se k anketám či návrhům, setkávání se se zástupci radnice a členství v místním spolku či sdružení.

Graf č. 16 Co je pro Vás jako občana Prahy 1 klíčové (označte dle priority)?

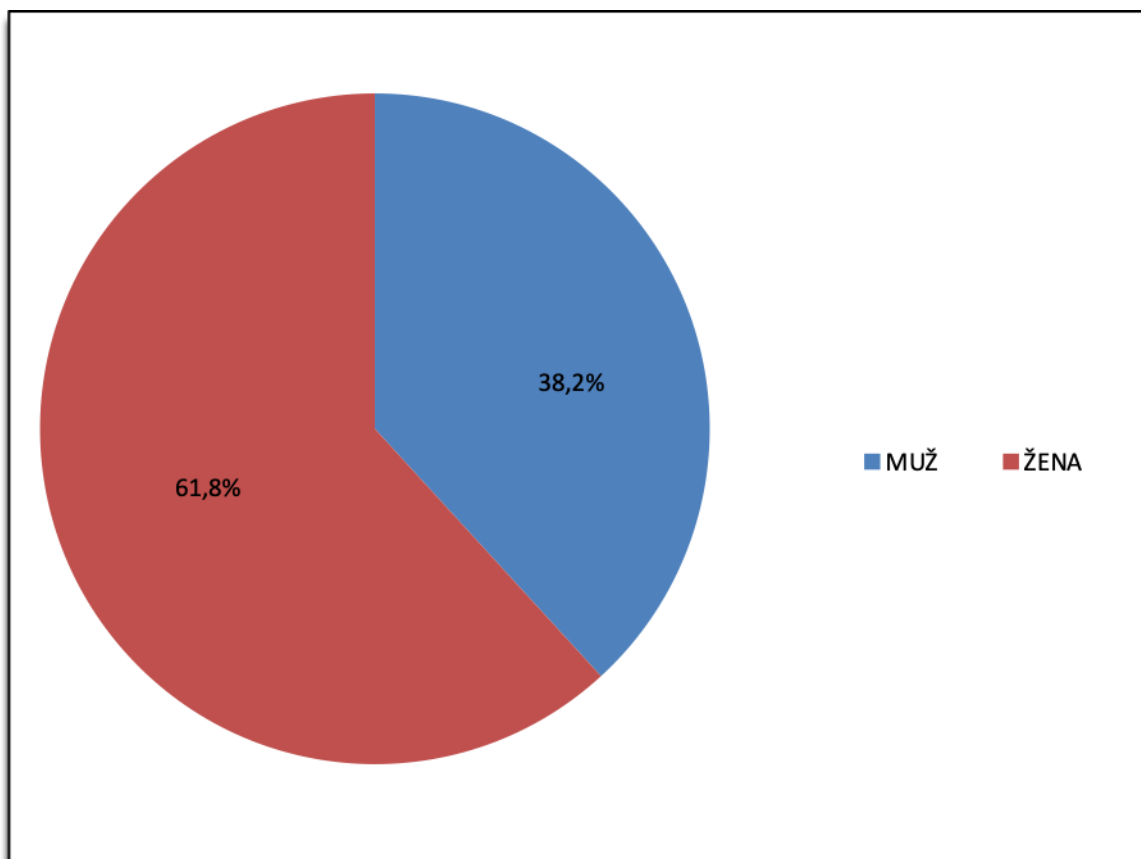
Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Z výsledků šetření vyplývá, že nejvyšší prioritu občané kladou na bezpečnost, následuje doprava a bytová politika. Naopak poměrně nízká priorita je kladena na revitalizaci, otevřenou radnici a sociální politiku.

Otázka sedmnáctá: Co je podle Vašeho názoru největším problémem na Praze 1, kterým by se zvolení zástupci měli přednostně zajímat a pokusit se ho vyřešit?

Komentář: Tato otázka byla jako jediná otevřená. Ze získaných odpovědí je zřejmé, že roztržitost problémů, které trápí voliče Prahy 1, je obrovská. Nejčastěji se však v odpovědích vyskytoval problém nadměrného hluku, sdílené ubytování formou Airbnb, parkování, velké množství turistů a jejich chování, ale také reklama, pивní kola, koloběžky, nepořádek a problém bezdomovectví.

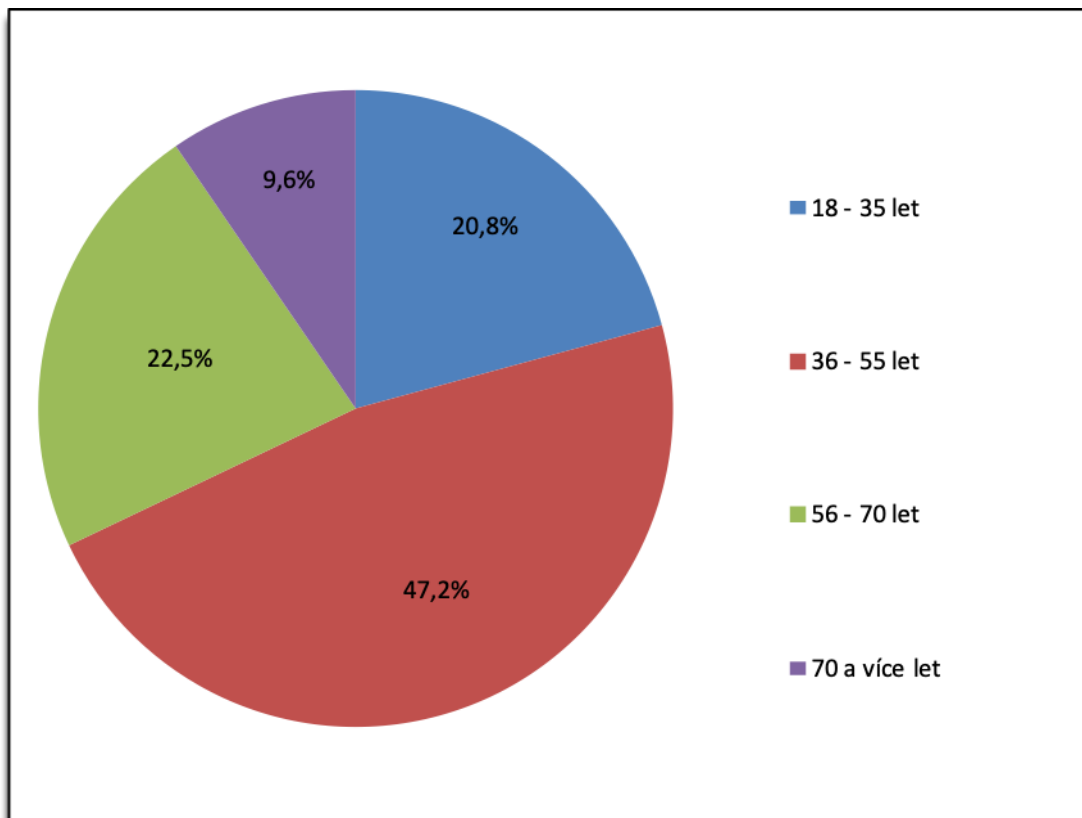
Graf č. 17 Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Na základě získaných odpovědí na otázku, která se týkala pohlaví respondentů, bylo zjištěno, že zkoumaný soubor je tvořen z 38,2 % muži a z 61,8 % ženami z celkového počtu 178 respondentů. Poměr mužů a žen je tedy nevyrovnaný.

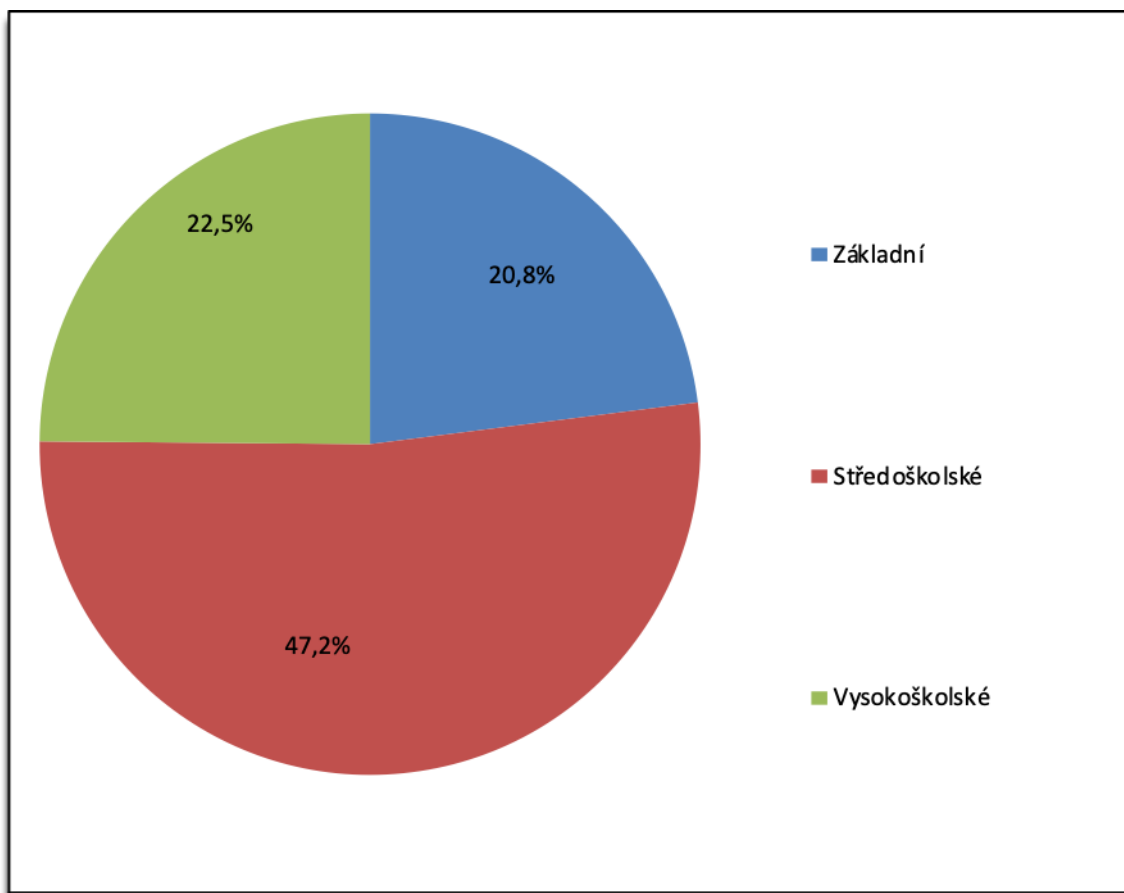
Graf č. 18 Věkové rozložení respondentů

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Na základě otázky, která se týkala věku, bylo zjištěno věkové rozložení respondentů s výsledným zjištěním, že ve zkoumaném souboru tvoří nejpočetnější skupinu 84 respondentů ve věku 36 - 55 let, druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby ve věku 56 - 70 let, nejméně je zastoupena skupina ve věku 70 a více let.

Graf č. 19 Nejvyšší dosažené vzdělání?

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Komentář: Výsledky v grafu č. 19 ilustrují, že nejvyšší procentuální zastoupení zauímají respondenti se středoškolským vzděláním, a to ve výši 47,2 % (98 respondentů), dále následují respondenti s vysokoškolským vzděláním, kteří zahrnují 22,5 % (68 respondentů). Nejméně je zastoupena kategorie respondentů se základním vzděláním.

4.2.4 Interpretace výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 178 respondentů. Jedná se cca o necelé procento z počtu oprávněných voličů na území MČ Praha 1. Dle zaznamenaných odpovědí respondentů se šetření zúčastnilo více žen a to 62 %. Nejčastěji se respondenti pohybovali ve věkové hranici 36 – 55 let, a podle nejvýše dosaženého vzdělání nejvíce respondentů odpovědělo s úplným středoškolským vzděláním. Podle výsledků šetření 78 % respondentů trvale žije na území MČ Praha 1. Tento výsledek je zajímavý, protože stále častěji se na území Prahy 1 skloňuje slovo „vyliďňování“ centra, ať už v důsledku komercializace města nebo z rozhodnutí obyvatelů zachovat si na Praze 1 pouze „exkluzivní“ adresu trvalého pobytu, ale žít jinde, např. v okrajových částech Prahy (kdy jedním z důvodů je vysoký výdělek na pronájmu bytu ať už dlouhodobého nebo krátkodobého pronájmu formou sdíleného ubytování – Airbnb). Od roku 1989 došlo na území MČ Praha 1 k dramatickému úbytku obyvatel, resp. voličů. Rozdíl v počtu voličů při volbách v roce 1994 a v roce 2018 je mínus 13.862 voličů. Tím se také změnil počet volených zastupitelů z původních pětatřiceti na dnešních dvacet pět zastupitelů. V současné době počet obyvatel stagnuje, resp. je zaznamenán mírný přirozený přírůstek.

Voliči MČ Praha 1 při volbách do zastupitelstev obcí 2018 ukázali, že touží po změně ve složení zastupitelstva potažmo po změně ve vedení radnice. Vítězem voleb do zastupitelstva MČ Praha 1 v roce 2018 se stala politická strana Praha 1 SOBĚ, složená z kandidátů bez politické příslušnosti. Nová politická strana, poprvé kandidující, neokoukané tváře, ale i zřejmě dobrá volební kampaň zaměřená právě na ty důležité problémy, které občané Prahy 1 viděli jako zásadní.

Za v MČ Praha 1 oblíbenou politickou stranou ODS, na třetím místě skončila Česká pirátská strana, která i když není nová, poprvé kandidovala do obecního zastupitelstva na Praze 1. A také uspěla.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že kromě volebního programu a osob uvedených na kandidátní listině je pro voliče důležité to, že chtěl změnu.

Po volbách do zastupitelstev obcí došlo k utvoření a uzavření nadměrné ideově nepropojené koalice, na základě jejího hlasování se stal starostou Prahy 1 Pavel Čížinský. Tuto změnu uvítalo více než polovina respondentů. Neznámý politik a nikým netipovaný možný vítěz voleb vydržel za podpory politických stran Česká pirátská strana, My co tady žijeme a Strana zelených ve vedení města necelých 14 měsíců. V době jeho vedení došlo

na radnici k několika viditelným a pozitivním změnám, radnice se začala více přibližovat svým občanům (zprůhledněné hospodaření obce, participační setkávání s občany, online přenosy ze zasedání zastupitelstva aj.). Na straně druhé došlo k rozpolcení koalice a to v zásadních bodech, převážně v prosazování některých zájmů, cílů či slibů, ke kterým se dané politické strany před volbami zavázaly. Došlo k zásadnímu problému této koalice – čím více různorodých lidí, tím je někdy obtížnější se dostat k určitému závěru. Je také možné, že na pozici starosty ještě nebyl Čížinský připraven, protože nikdy předtím nezastával takto důležitou funkci, ani neměl možnost být nejdříve „opozičním zastupitelem“, aby se nejdříve obeznámil ať už z funkcí zastupitele, tak také s činností úřadu aj.

Následkem vypovězení koaliční smlouvy na konci roku 2019 a vytvoření nového uskupení, koalice, se stal 14. ledna 2020 starostou Petr Hejma, kandidující za spolek My, co tady žijeme společně s „navrátilci“ do vedení radnice, tedy politické strany ODS, TOP 09. Aby nová koalice disponovala s nadpoloviční většinou hlasů, přivzala ke spolupráci také politickou stranu ANO 2011. Je tedy zřejmé, že touha voličů po změně ve vedení města, kterou vyslovily při volbách 2018 „vyšla naprázdno“. Z uskutečněného šetření rovněž vyplynulo, že většina respondentů zároveň uvítala uzavření nové koaliční smlouvy a tím pádem i návrat některých komunálních politiků, kteří na radnici působili již v minulých volebních obdobích. Zda je toto tvrzení pravdivé nám ukáží až nové volby, které se budou konat v roce 2022.

Z dostupných kompletních výsledků voleb do zastupitelstev obcí bylo také zjištěno, že v současném zastupitelstvu je pouze šest zastupitelů bez politické příslušnosti. Stejný počet byl i ve zvoleném zastupitelstvu v roce 2014 a v roce 2010 byli zvoleni pouze čtyři zastupitelé bez politické příslušnosti. V zastupitelstvu Prahy 1 tedy nefiguruje žádný nezávislý kandidát. Lze usuzovat, zda je voličům znám rozdíl mezi nezávislým kandidátem a kandidátem bez politické příslušnosti navrženým politickou stranou.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že voliči Prahy 1 preferují volbu jedné volební strany, tj. podporu jedné listiny kandidující strany.

Voliči MČ Praha 1 se podle dotazovaného vzorku rozhodují, koho budou volit, podle volebního programu politické strany a také je pro ně důležitým faktorem konkrétní osoba, v tomto případě kandidát, uvedený na kandidátní listině. Ohledně účasti na předvolebním mítinku či setkání voličů s kandidáty bylo více negativních odpovědí. To koresponduje

s odpověďmi ohledně participace, protože většina respondentů odpověděla, že se nezapojují. Nicméně je vnímán zvýšený trend vzniku různých místních sdružení, které se zajímají o dění ve svém okolí a tím i zapojení do participace obyvatel. V současné době na území Prahy 1 působí několik sdružení, mezi nejaktivnější lze zařadit Sdružení občanů a přátel Malé Strany a Hradčan, Sdružení přátel Václavského náměstí nebo Spolek přátel Petrské čtvrti. Tyto spolky pořádají různá společenská setkání, sousedská setkání, v některých případech i za podpory MČ Praha 1. Radnice pravidelně vypisuje různé granty pro tyto místní spolky. Je možno očekávat, že se do budoucna voliči začnou stále více zapojovat do participace, ale také více zajímat o své zástupce na radnici, které si v demokratických volbách volí, aby je co nejlépe zastupovali.

Jedním z pozitivních přínosů vzniku těchto sdružení je možnost, že z jejich členů, „aktivistů“ mohou povstávat nové neokoukané tváře, které se rozhodnou v budoucnosti kandidovat na post zastupitele Prahy 1.

Příznivým zjištěním je skutečnost, že pokud volič hlasuje formou preferencí, je pro něj mimo jiné důležité, že kandidáta zná osobně, věří mu, nebo se s ním setkal osobně (např. na volebním mítinku) a kandidát ho přesvědčil, že by mohl být dobrým zastupitelem. Osobní znalost kandidátů se očekává v malých obcích, proto můžeme hodnotit kladně skutečnost, že voliči na území Prahy 1 znají osobně některé své kandidáty. Lze se domnívat, jestli k tomu napomáhá volební kampaň, resp. volební mítinky, na kterých se kandidáti představují nebo u kandidátů, kteří obhájí své mandáty, pomáhá např. setkávání zástupců radnice s občany.

Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že voliči, kteří se rozhodnou jít k volbám a uplatnit své volební právo, jsou ve více než 75 % případů již předem rozhodnutí, koho budou volit. K tomu ve velké míře přispívá i fakt, že hlasovací lístky voliči dostávají ještě přede dnem voleb a mohou se tak seznámit s kandidátními listinami. Zároveň lze očekávat, že u voleb do zastupitelstva obce mají voliči, kteří přicházejí k volbám již i předem vyplněné hlasovací lístky (obzvláště v případě, pokud využívají možnosti preferenčních hlasů). Hlasovací lístky pro volby do zastupitelstev obcí, jsou ve většině případů, pokud se nejedná o malou obec, ve velkém formátu. Pro volby do zastupitelstva MČ Praha 1 byl v roce 2018 formát A3 a to oboustranný. Upravit hlasovací lístek tak v prostoru určeném pro hlasování je občas velmi komplikované a to právě z důvodu nedostatku místa a špatné manipulace s velkým hlasovacím lístkem.

Z výsledků zkoumání plyne pozitivní směr, že voliči v dnešní době již nespolehají pouze na hlasovací lístky, ale začínají být aktivní při vyhledávání informací o kandidujících politických stranách a jednotlivých kandidátech. Každá kandidující politická strana se snaží v rámci své kampaně oslovit co nejvíce voličů a zasílání prospektů, brožurek a jiných informací, kteří voliči obdrží do poštovní schránky, se osvědčuje, jako velmi efektivní způsob propagace.

Pro respondenty, kteří odpověděli v dotazníku, je jasnou prioritou bezpečnost, následuje doprava a bytová politika. Zde se odráží skutečnosti, co dlouhodobě trápí občany Prahy 1 a na co se i některé volební strany zaměřily ve svém volebním programu. Nemůžeme přímo říci, že Praha 1 je z hlediska kriminality nebezpečná, primární problém je však spíše způsoben vyšší koncentrací turistů a tím pádem i vyšší koncentrací kapesních zlodějů, prodejců drog, nabízení sexuálních služeb a problém bezdomovectví. Následuje problém v dopravě, v tomto případě spíše parkování rezidentů. S tímto problémem se však v dnešní době potýká většina měst, obzvláště proto, že bytové oblasti se začali stavět v době, kdy nebylo zcela běžné, že v jedné rodině je více automobilů. Nečekaným výsledkem s ohledem na dnešní trendy je přiřazování poměrně malé priority k revitalizaci, otevřené radnici a sociální politice. Výše uvedené skutečnosti v podstatě kopírují odpovědi, že šetření o jaký problém by se zvolení zástupci měli přednostně zajímat a pokusit se ho vyřešit v době trvání mandátu zastupitele. Nadměrný hluk, sdílené ubytování formou Airbnb, parkování, turisté aj. jsou to věci, které však trápí většinu velkých měst a to napříč celou Evropou, obzvláště o místa, které jsou po turistické stránce velmi vyhledávanou lokalitou a je velmi těžké na ně najít vhodná a úspěšná řešení. Lze předpokládat, že politické strany, které budou v příštích komunálních volbách na Praze 1 kandidovat, se zaměří právě na tyto oblasti ve svých volebních kampaních.

5 Diskuze

Sečtením posledních hlasů voleb do zastupitelstev obcí v Městské části Praha 1 v roce 2018 skončilo „období vlády“ politické strany TOP 09 a naopak otevřelo „pomyslné“ dveře novým politickým stranám Praha 1 SOBĚ a Piráti do komunální politiky na Praze 1.

Ve výsledcích se pravděpodobně projevila dlouholetá nespokojenost s dosavadním starostou Lomeckým (TOP 09), který post starosty zastával po dvě funkční období. V době jeho „starostování“ hýbalo radnici Prahy 1 několik afér, ať už trestní oznámení, že zastupitel M.S. měl brát úplatky za zprostředkování pronájmu městského majetku, nebo mediálně propíraný spor starosty Lomeckého s D.B., týkající se privatizace obecních bytů. V neposlední řadě sem lze zařadit také ožehavé téma rozhodnutí Prahy 1 pro koncesní řízení Nemocnice Na Františku, které se následně stalo hlavním bodem volební kampaně politické strany Praha 1 SOBĚ k volbám do zastupitelstev obcí 2018. V té době Čížinský, občan Prahy 1 a zmocněnec přípravného výboru referenda (pozdější lídr politické strany Praha 1 SOBĚ jako kandidát bez politické příslušnosti, vítěz voleb do zastupitelstva MČ Praha 1 a starosta MČ Praha 1) začal společně ve spolupráci s místními občany a zástupci opozičních stran na Praze 1 sbírat podpisy na vyhlášení místního referenda proti kontroverzním plánům radnice dát Nemocnici Na Františku na třicet pět let soukromému provozovateli. Ke sběru podpisů využil konání volby prezidenta republiky, kde v blízkosti volebních místností sbíral potřebné podpisy k vyhlášení místního referenda. Právě do boje o zachování Nemocnice Na Františku se také zapojil starosta MČ Praha 7, Jan Čížinský, bratr Pavla Čížinského, který je na území MČ Praha 7 velmi populárním politikem, zároveň je i členem zastupitelstva hlavního města Prahy a v neposlední řadě poslanec. Je možné, že by voliči toužící po změně si zaměnili jména? Nebo je přesvědčilo příjmení „Čížinský“?

Vítězstvím politické strany Praha 1 SOBĚ s volební kampaní zaměřenou na zachování Nemocnice Na Františku se zřejmě projevily vliv politických stran vůči regionu což dle Bernarda a Kosteckého (2014) je aktivita lokální stranické organizace a intenzita lokálních politických kampaní. A právě intenzita lokální kampaně byla v tomto případě podstatná.

Na základě porovnání výsledků voleb z dlouhodobého hlediska je pro voliče na území městské části Praha 1 „stálíci“ mezi volenými volebními stranami ODS.

Voliče, resp. většinu voličů Prahy 1 bychom tedy v rámci volebního chování dle Heywooda (2004) mohly ztotožnit s modelem identifikace s politickou stranou, kterou dlouhodobě podporují.

S odkazem na výsledky průzkumu lze usuzovat, že v městské části Praha 1 převládá v rámci volebního chování voličů podpora jedné listiny kandidující strany. Čmejrek (2008) se domnívá, že se podpora voličů jedné listiny kandidující strany týká především těch voličů, kteří politiku (byť komunální) vnímají především prostřednictvím politických stran (nikoliv v rovině personální). Z této domněnky pak pramení předpoklad, že tato část voličů ve větší míře využívá techniku podpory celé listiny politické strany. Výběr jedné listiny kandidující strany může být také ovlivněn počtem možných udělených „preferencí“, které závisí na počtu volených kandidátů. Tato skutečnost odporuje názoru Bernarda (2014), který uvádí, že voliči ve svém rozhodování stále považují za velmi podstatné, jakého kandidáta volí, a proto se také čím dál častěji zaměřují spíše na výběr kandidátů než stran.

Městská část Praha 1 je specifická obec, a dle Bernarda (2014) ji můžeme zařadit mezi obce s rysem prostorové organizace společnosti ovlivněnou působením sociálněgeografického prostředí, pro kterou je zcela typická koncentrace bohatství, moci a silných ekonomických subjektů.

Překvapivým zjištěním je poměrně velké zastoupení u odpovědi, že se volič rozhoduje podle povolání kandidáta, které má uvedené na hlasovacím lístku. Je možné, že by povolání např. lékař či učitel zvyšovalo šance na získání mandátu? Je na každém kandidátovi, co si jako povolání uvede, správnost údajů na hlasovacím lístku před jeho vytištěním nicméně může být ověřena ze strany zmocněnce politické strany, politického hnutí nebo koalice. Např. Petr Cibulka si u svého povolání uvedl „Pětinasobný politický vězeň nedávné marx-satanské totality a nejčastěji souzený a trestně stíhaný člověk současné marx-satanské (post) totality“. Otázkou, zda může mít individuální charakteristika, v tomto případě vysokoškolský titul vliv na volbě voliče se zabýval ve své práci Bernard (2012), který uvedl, že např. povolání lékaře má v České republice vysokou prestiž, a proto je pravděpodobné, že tvoří jeden z individuálních zdrojů, který voliči mohou při své volbě zohledňovat.

Ne vždy se lídr vítězné strany stane starostou, popř. vydrží na postu starosty celé volební období. V určitých situacích se může zdát, že komunální politika je o dohodách, ústupcích či zradách mezi subjekty, o kterých neměl člověk ponětí, že by spolu mohly

spolupracovat. V tom je, ale možná krása, ale i zkáza komunální politiky, nicméně zvolený kandidát by neměl nikdy zapomínat na skutečnost, že právě voliči mu umožňují stát se jejich zástupcem v komunální politice a pokud jejich důvěru uhájí, je velká pravděpodobnost, že v příštích volbách voliči opět vloží důvěru do jeho rukou.

Lze konstatovat, že náhled s ohledem na současný způsob vytváření a udržování komunální politiky, resp. moci nad danou obcí je čím dál smutnější. Dnešní realitou bývá fakt, že se v komunální politice vytrácí slušné jednání, „gentlemanství“ a bohužel i snaha o dobrou správu města. Stále častěji jsme svědky, jak rozložení politické moci v dané obci se rozchází s přáním občana, voliče, na kterého se bere čím dál menší zřetel.

Pro voliče a obyvatele MČ Praha 1 nyní bude velmi důležité, jakým směrem se bude nové vedení radnice, zvolené v lednu 2020 ubírat, zda se bude řídit závazky a sliby, které voličům před volbami dalo, popřípadě sliby a závazky, které zazněly při sepisování nové koaliční smlouvy. Rozhodně to nebude mít lehké, protože bývalé vedení radnice v čele s exstarostou Čížinským (Praha 1 Sobě) bude jako opozice poukazovat na jejich sebemenší chyby, přešlapy či zaváhání.

Lze shrnout, že každé místo, ve kterém lidé žijí, dává zažít specifikou zkušenost, která formuje jejich politické postoje (ovlivňuje nejen volební rozhodování dospělých voličů, ale i chování politických stran a dalších aktérů politického života).

6 Závěr

Předkládaná diplomová práce byla zaměřena na oblast ustanovení lokálního zastupitelstva a měla posoudit rozhodující zájmy občanů studované municipality. Smyslem práce bylo identifikovat klíčové zájmy občanů a jejich volební chování ve městě Praha 1 na základě analýzy dat z dotazníkového šetření.

Volby do obecních zastupitelstev se chováním voličů odlišují např. od voleb parlamentních, které lze pokládat za prvořadé. Ukázalo se, že u voličů Prahy 1 převládá v rámci volebního chování podpora jedné listiny kandidující strany. Komparací výsledků voleb do zastupitelstev obcí na území Prahy 1 vyplynulo, že rozhodující politický vliv na utváření lokálního zastupitelstva mají z dlouhodobého hlediska politické strany ODS, TOP 09, a v nedávné minulosti ještě ČSSD. Při posledních volbách byla zaznamenána změna v „náladě“ voličů, která se projevila nejen v kandidujících politických stranách, ale i vítězstvím nových politických stran, které spolu následně vytvořili vládnoucí koalici. Tato koalice vydržela pouze čtrnáct měsíců a k vedení na radnici Prahy 1 se opět vrátily „doposud oblíbené“ politické strany ODS a TOP 09.

Pozitivně lze vnímat přístup voličů Prahy 1 k samotným volbám, ať už ve vyhledávání informací o kandidátech na post zastupitele nebo účasti na předvolebních mítincích politických stran. Voliči kladou důraz na bezpečnost v městské části, zároveň ve většině případů upozorňují na problémy spojené s vysokým počtem turistů, hlukem a parkováním.

Komparací výsledků voleb bylo také prokázáno, že Praha 1 si při komunálních volbách udržuje cca 45 % volební účast, což je těsně pod celorepublikovým průměrem. Do budoucna lze očekávat, že voliči se budou mnohem častěji zapojovat v rámci participace než doposud, ať už z důvodu spuštění několika participačních projektů radnicí, tak také z důvodu snahy obyvatel Prahy 1 se více zapojovat do některých rozhodovacích procesů v rámci správy města tak, aby Praha 1 byla co do kvality života, služeb a občanské vybavenosti na vysoké úrovni, aby nedocházelo k úbytku skutečně trvale bydlících obyvatel, a aby se mohlo říci, že Praha 1 má své rezidenty a ne jen své turisty.

Výsledky předkládané studie je možné zobecnit pochopitelně pouze ve vztahu ke zkoumané obci, tj. Prahy 1, nikoliv ve vztahu ke všem obcím České republiky. Práci je proto třeba chápat pouze jen jako dílčí příspěvek k dalšímu zkoumání této problematiky.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literatura

BALÍK, Stanislav, 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností: koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). Politologická řada. ISBN 978-80-7325-144-4.

ČERVENKA, Jan, KUNŠTÁT, Daniel, ed., 2006. *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR. ISBN 80-733-0081-8.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK, 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4730-615.

CABADA, Ladislav, 2006. *Koalice a koaliční vztahy České republiky v evropském kontextu*. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 80-738-0004-7.

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

SKOKAN, Karel, 2004. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. 1. Ostrava: Repronis. ISBN 80-732-9059-6.

LINEK, Lukáš, Ondřej CÍSAŘ, Ivan PETRÚŠEK a Kateřina VRÁBLÍKOVÁ, 2017. *Občanství a politická participace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-262-3.

NEJDL, Pavel a Daniel ČERMÁK, ed., 2007. *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-130-9.

HEYWOOD, Andrew, 2004. *Politologie*. 2004. Praha: Eurolex Bohemia. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3295-5.

NOVOTNÝ, Lukáš, 2009. *Politologie*. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-86723-67-9.

ŘÍCHOVÁ, Blanka, 2014. *Přehled moderních politologických teorií*. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0742-9.

Průručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018, 2018. 2018. Praha: Svaz měst a obcí České republiky. ISBN 978-80-906843-2-4.

Regionální vývoj v České republice, 2005. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava. ISSN 1212-3951.

MAJEROVÁ, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA, 2011. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. 1. Praha: Grada. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-4093-5.

DOČEKALOVÁ, Pavla, Kamil ŠVEC a Jaroslav DANEŠ, 2010. *Úvod do politologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2940-4.

CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT, 2007. *Úvod do studia politické vědy*. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-807-3800-765.

KOPŘIVA, Radek, 2009. *Územní samospráva a lokální demokracie: Případová studie města Žatce*. Praha. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon o volbách do zastupitelstev obcí, 2001. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra p.o., ročník 2001, částka 178, číslo 491

7.2 Internetové zdroje

KOPŘIVA, Radek, 2012. Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách do zastupitelstev obcí. *Acta politologica* [online]. 2012, 2012(3), 315 - 333 [cit. 2020-02-06]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00334.pdf>

Cíle fungování, 2019. In: *Otevřená města z.s.* [online]. Brno: Otevřená města, 2019 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.otevrenamesta.cz/cile/>

CityVizor [online], 2019. Praha: Praha [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://cityvizor.cz/>
Co v Praze 1 chybí, 2019. In: *Praha 1* [online]. Praha: Praha, 2019 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/co-v-praze-1-chybi/>

BERNARD, Josef, 2012. Individuální charakteristiky kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí a jejich vliv na volební výsledky. *Sociologický časopis* [online]. 2012, 2012(4), 613 - 640 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/0e40bc717f53cebdb64cc36b61382a3234873f3a_613-640.pdf

Jak to vidíte vy, participační setkání u kulatých stolů, 2019. In: *Praha 1* [online]. Praha: Praha [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/jak-to-vidite-vy-participacni-setkani-u-kulatych-stolu/>

ŠOLC, Zbyněk, 2011. *Manuál participace: Jak zapojit veřejnost do plánování města* [online]. Brno: Jihomoravská rada dětí a mládeže v nakl. Mravenec [cit. 2019-10-09]. ISBN 978-80-87447-19-2.

Mendeleova univerzita: eknihovna, *Mendeleova univerzita* [online]. Brno [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65056

Metodika participace, aneb, Jak zapojit občany do rozhodování [online], 2016. Vydání I. Praha: Agora Central Europe [cit. 2019-10-09]. ISBN 978-80-906397-0-6.

MGR. JAREŠOVÁ, Aneta a Adam MGR. JAREŠ, 2017. Místní referendum jako institut přímé demokracie a příklady dobré a špatné praxe v letech 2015 a 2016. In: *Transparency International - Česká republika o.p.s.* [online]. Praha: Transparency international - Česká republika, 2017 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/M%C3%ADstn%C3%AD-referendum-jako-institut-p%C5%99%C3%ADm%C3%A9-demokracie-2015-2016-CZ.pdf>

Mýty kolem volby starosty na MČ Praha 5 [online], In: . [cit. 2020-02-26].
Mýty kolem volby starosty na MČ Praha 5, 2006. In: *Www.ODS.cz* [online]. Praha: ODS, 2006 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <http://www.skaloud.net/clanky/aktuality/udalosti-2006/myty-kolem-volby-starosty-na-mc-praha-5/?strana=1>

Národní síť Zdravých měst ČR [online], 2018. Praha: NSZM ČR [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/>

Podrobný popis postupu při rozdělování mandátů ve volbách, In: *Www.czso.cz* [online]. 2018 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/prg/Rozd%C4%9Blov%C3%A1n%C3%ADMand%C3%A1t%C5%AFZO18.pdf>

Podrobný popis postupu při rozdělování mandátů ve volbách, 2018. In: *Www.csu.cz* [online]. Praha: Praha, 2018 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/prg/Rozd%C4%9Blov%C3%A1n%C3%ADMand%C3%A1t%C5%AFZO18.pdf>

Praha 1 má nového starostu, odvolaného Čížinského nahradil Hejma, 2020. *Idnes* [online]. 2020, 2020(1), 1 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/koalice-radnice-praha-1-pavel-cizinsky-odvolani-starosta.A200114_083253_praha-zpravy_rsr

Praha 1 má nové vedení, 2018. In: *Praha 1* [online]. Praha 1: Praha, 2018 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/praha-1-ma-nove-vedeni/>

Praha 1 SOBĚ [online], 2018. Praha: Praha 1 SOBĚ [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: http://praha1sobe.cz/?fbclid=IwAR3_1hzCRbAF5JM-Uy6anxBIwXs5tGGdyhbFEV1kx-FCt7UO3V-hYgAViE

BERNARD, Josef a Tomáš KOSTELECKÝ, 2014. Prostorový kontext volebního chování - jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů. *Sociologický časopis* [online]. 2014, 2014(1), 3-28 [cit. 2019-10-14]. DOI: <http://dx.doi.org/10.13060/00380288.2014.50.1.30>. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/9ddcf348d83b02421cf0e60e4b203433aa2032b0_14-1-02Bernard15.indd.pdf

Prostorový kontext volebního chování - jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů, 2014. In: BERNARD, Josef a Tomáš KOSTELECKÝ. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. Praha: nevedeno, 2014 [cit. 2019-10-03]. DOI: <http://dx.doi.org/10.13060/00380288.2014.50.1.30>. ISSN 0038-0288. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/9ddcf348d83b02421cf0e60e4b203433aa2032b0_14-1-02Bernard15.indd.pdf

JAREŠOVÁ, Aneta a Adam JAREŠ, 2017. Referendum jako institut demokracie. In: *Www.transparency.cz* [online]. Praha: Transparency international - Česká republika, 2017 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/M%C3%ADstn%C3%AD-referendum-jako-institut-p%C5%99%C3%ADm%C3%A9-demokracie-2015-2016-CZ.pdf>

KOPŘIVA, Radek, 2009. *Územní samospráva a lokální demokracie: Případová studie města Žatce*. Praha. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

KOSTELECKÝ, Tomáš a Daniel ČERMÁK, 2004. Vliv teritoriálně specifických faktorů na formování politických orientací voličů. *Sociologický časopis* [online]. 2004(4), 469-487 [cit. 2019-10-14]. ISSN 0038-0288. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/61922fa1675e549766074c0e372440877f3800f9_530_415kostell6.pdf

Www.regionalnirozvoj.cz: Metodická podpora regionálního rozvoje [online], 2010. Praha: Brno [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

Za co všechno odpovídám jako člen zastupitelstva obce?, 2014. In: *Moderní ovec* [online]. internet: nevedeno, 08.09.2014 [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/za-co-vsechno-odpovidam-jako-clen-zastupitelstva-obce/>

8 Seznam obrázků, tabulek a grafů

8.1 Seznam obrázků

Obr. č. 1 Volební model v září 2019 v (%)	29
Obr. č. 2 Znak MČ Praha 1	42
Obr. č. 3 Logo MČ Praha 1	42

8.2 Seznam tabulek

Tab. č. 1 Počty volených zastupitelů dle počtu obyvatel	15
Tab. č. 2 Regionální kontext jako příčina specifického volebního chování a zprostředkující faktory	27
Tab. č. 3 Rozložení sympatií k politickým stranám	30
Tab. č. 4 Porovnání vítězů voleb na celostátní úrovni (PSP ČR) oproti vítězům voleb do zastupitelstva obce v MČ Praha 1	48
Tab. č. 5 Výsledky voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018 v MČ Praha 1	51
Tab. č. 6 Zvolení zastupitelé MČ Praha 1 při volbách do zastupitelstev obcí 2018 ...	52

8.3 Seznam grafů

Graf č. 1 Politická participace v české společnosti v letech 2013/2014.....	34
Graf č. 2 Do zastupitelstva MČ Praha 1 jste v roce 2018 volil/a?	60
Graf č. 3 Jakým způsobem jste hlasoval/a?	61
Graf č. 4 Koho budu volit, jsem se rozhodl/a na základě?	62
Graf č. 5 Pokud hlasujete formou preferencí, co je pro Vás u daného kandidáta rozhodující?	63
Graf č. 6 Kdy se rozhodujete o tom, koho budete volit?	64
Graf č. 7 Informace o volebních stranách, které kandidují, o jejich programech a kandidátech, získávám?	65
Graf č. 8 Zúčastnil/a jste se někdy předvolebního mítinku či setkání voličů s kandidáty?	66

Graf č. 9 Zajímáte se o plnění slibů či závazků politické strany, hnutí či kandidáta, kterého jste volil/a ve volebním období?	66
Graf č. 10 Byl/a jste spokojen/a s vedením MČ Praha 1 v minulém volebním období 2014-2018? (starostou MČ Praha 1 v té době byl Ing. O. Lomecký)	67
Graf č. 11 Byl/a jste spokojen/a se složením koalice na radnici Praha 1 po volbách 2018? Starostou byl Pavel Čížinský.	67
Graf č. 12 Dne 14.1.2020 došlo k odvolání dosavadního starosty Pavla Čížinského. Zároveň došlo k vypovězení koaliční smlouvy a novým starostou se stal Ing. Petr Hejma. Uvítal/a jste tuto změnu?	68
Graf č. 13 Pokud by nyní, po více než roce od voleb proběhly volby nové, volil/a byste stejně?.....	69
Graf č. 14 Žijete trvale na území MČ Praha 1?	69
Graf č. 15 Zapojujete se nějakým způsobem do participace?.....	70
Graf č. 16 Co je pro Vás jako občana Prahy 1 klíčové (označte dle priority)?	71
Graf č. 17 Pohlaví respondentů.....	72
Graf č. 18 Věkové rozložení respondentů	73
Graf č. 19 Nejvyšší dosažené vzdělání.....	74

9 Přílohy

PŘÍLOHA 1 – DOTAZNÍK

DOTAZNÍK

Diplomová práce na téma:

Endogenní proměnné místního rozvoje – formování zastupitelstva městské části Praha 1

Autor:

Bc. Petra Sodomková

Vážení respondenti, jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze a jako téma diplomové práce jsem si zvolila Endogenní proměnné místního rozvoje - formování zastupitelstva městské části Praha 1. Důležitým faktorem je sběr dat k volebnímu chování voličů na území Prahy 1. Údaje, které vyplňujete, neobsahují žádné osobní údaje (narození, adresa, jména), jedná se o anonymní dotazník určený pro voliče na území MČ Praha 1. Prosím o vyplnění dotazníku, který má 20 otázek a nezabere Vám mnoho času.

Pokyny k vyplnění:

Každou otázku si pečlivě přečtete a odpovězte dle svého uvážení. U některých otázek, můžete vybrat jednu nebo více odpovědí. Informace o této možnosti je vždy u otázky uvedena. Tyto otázky jsou označeny hvězdičkou.

Děkuji za Vaši ochotu a čas strávený při účasti na tomto šetření.

1. Zúčastnil/a jste se voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018?

- ANO
- NE

2. Do zastupitelstva MČ Praha 1 jste v roce 2018 volil/a?

- SPD - Svoboda přímá demokracie T. Okamura
- STAN, KDU-ČSL, Iniciativa občanů
- Česká pirátská strana

- Zelená pro Jedničku
- ANO 2011
- Česká strana sociálně demokratická
- PRAHA 1 SOBĚ
- STAROSTOVÉ PRO PRAHU
- Občanská demokratická strana
- TOP 09

3. Jakým způsobem jste hlasoval/a?

- hlasoval/a jsem pouze pro volební stranu
- hlasoval/a jsem výběrem kandidátů (preferencí), ale pouze u jedné volební strany
- hlasoval/a jsem výběrem kandidátů (preferencí) z různých volebních stran
- hlasoval/a jsem kombinací volební strany a výběrem kandidátů napříč hlasovacím lístkem

4. Koho budu volit, jsem se rozhodl/a na základě:*

- volebního programu
- rozhodujícím faktorem jsou pro mě osoby na kandidátní listině
- jsem stoupencem jedné politické strany, kterou volím pravidelně
- konzultoval/a jsem to s rodinou, přáteli a ti mi doporučili, abych volil/a takto
- rozhodl/a jsem se na poslední chvíli
- chtěl/a jsem změnu
- jiný důvod

5. Pokud hlasujete formou preferencí, co je pro Vás u daného kandidáta rozhodující?*

- znám kandidáta osobně a věřím mu
- rozhoduji se podle povolání, které má uvedené na hlasovacím lístku
- volím ho již dlouhodobě
- setkal/a jsem se s ním osobně (např. na volebním mítinku aj.) a kandidát mě přesvědčil, že by mohl být dobrým zastupitelem
- jiný důvod

6. Kdy se rozhodujete o tom, koho budete volit?

- jsem rozhodnut/a již dopředu, koho budu volit
- rozhoduji se až ve volební místnosti

7. Informace o volebních stranách, které kandidují, o jejich programech a kandidátech získávám:*

- z volebních prospektů, které obdržím do poštovní schránky
- informace si vyhledávám sám/sama, zajímám se o kandidáty
- pouze z hlasovacího lístku
- rozhoduji se podle svého mínění
- informace získávám z volebních mítinků
- jiný důvod

8. Zúčastnil/a jste se někdy předvolebního mítinku či setkání voličů s kandidáty?

- ANO
- NE

9. Zajímáte se o plnění slibů či závazků politické strany, hnutí či kandidáta, kterého jste volil/a ve volebním období?

- ANO
- NE

10. Byl/a jste spokojena s vedením MČ Praha 1 v minulém volebním období 2014 – 2018?

(starostou MČ Praha 1 v té době byl Ing. Oldřich Lomecký)

- ANO
- NE

11. Byl/a jste spokojen/a se složením koalice na radnici Praha 1 po volbách 2018? (starostou byl zvolen Pavel Čížinský)*

- ANO, a to velmi, uvítal/a jsem změnu
- ANO
- NE

12. Dne 14.1.2020 došlo k odvolání dosavadního starosty Pavla Čížinského. Zároveň došlo k vypovězení koaliční smlouvy a novým starostou se stal Ing. Petr Hejma. Uvítal/a jste tuto změnu?*

- ANO
- NE

13. Pokud by nyní, po více než roce od voleb proběhly volby nové, volil/a byste stejně?

- ANO
- NE

14. Žijete trvale na území MČ Praha 1?

- ANO, žiji trvale na území MČ Praha 1
- NE, mám zde pouze adresu trvalého pobytu

15. Zapojujete se nějakým způsobem do participace obyvatel?*

- jsem členem místního spolku, sdružení apod.
- účastním se pravidelně jednání zastupitelstva MČ Praha 1
- kandidoval jsem nebo mám zájem kandidovat do zastupitelstva MČ Praha 1
- účastním se různých setkání se zástupci radnice
- vyjadřuji se pravidelně k anketám či návrhům
- nezapojuji se

16. Co je pro Vás jako občana Prahy 1 klíčové? (označte dle priority)*

nízká priorita střední priorita vysoká priorita

- bezpečnost
- sociální politika
- bytová politika (startovací byty, privatizace, sociální byty aj.)
- doprava (parkování, dopravní spojení)
- revitalizace
- otevřená radnice
- školství (dostupnost MŠ, ZŠ)

17. Co je podle Vašeho názoru největším problémem na Praze 1, kterým by se zvolení zástupci měli přednostně zajímat a pokusit se ho vyřešit?*

....

18. Jste?

- žena
- muž

19. Jaká je Vaše věková hranice?

- 18 – 35 let
- 36 – 55 let
- 56 – 70 let
- 70 a více let

20. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské
- vysokoškolské